

Suplimentul DE CULTURĂ

1,5
LEI

ANUL VII » NR. 290 » 13 – 19 noiembrie 2010 » Săptămînal realizat de Editura Polirom și „Ziarul de Iași” » supliment@polirom.ro

CRONICĂ
DE CARTE

**Goana după
culoare**

Bogdan-Alexandru Stănescu

Nu știu alții cum sînt, dar eu, de cînd am citit *Restaurația* lui Rose Tremain, în frumoșii ani 2000, am mai pus un scriitor acolo, în raftul cu „de urmărit”.

ÎN » PAGINILE 10-11

**Mischa Maisky:
Muzica nu trebuie
făcută mai ușor de
digerat**

Interviu realizat de Valentina Băințan

Născut în Letonia, educat în Rusia, repatriat în Israel, actualmente locuitor al Belgiei, Mischa Maisky este recunoscut drept unul dintre cei mai mari muzicieni ai lumii, fiind unicul violoncelist care a avut privilegiul să studieze cu Mstislav Rostropovici și Gregor Piatigorsky.

ÎN » PAGINILE 8-9

**Salman Rushdie –
Luka și Focul Vieții**

Avanpremieră editorială

„Suplimentul de cultură” publică în avanpremieră un fragment din *Luka și Focul Vieții* de Salman Rushdie, „o sărbătoare a artei povestirii, un potențial preambul la cartea pe care se spune că o scrie Rushdie despre propria lui «adormire» impusă și o lectură delicioasă, plină de vervă și culoare” („Kirkus Review”).

ÎN » PAGINILE 6-7

ULTIMA EDIȚIE A FESTIVALULUI NAȚIONAL DE TEATRU SUB MANDATUL CRISTINEI MODREANU

Cum va suna viitorul FNT?

**Ion Caramitru,
președintele
UNITER, împreună
cu membrii
Senatului
instituției au de
ales între un
festival „cuminte”
și unul care să
promoveze creația
independentă.**

Citiți o cronică a celei de-a XX-a ediții a FNT realizată de Elena Vlădăreanu ÎN » PAGINILE 4-5

www.suplimentuldecultura.ro

» Programul complet al evenimentelor Polirom și Cartea Românească la Tîrgul de Carte Gaudeamus ÎN » PAGINA 14

CIRCUl NOSTRU VĂ PREZINTĂ:

„Microbiștii” literaturii

Lucian Dan Teodorovici

Am scris și-am șters primul paragraf al acestui text de suficiențe ori încît să nu mai pot nici aproxima numărul. Ceea ce mi se întîmplă foarte rar cînd scriu un articol pentru rubrica de față. Am făcut asta din cauza ezitărilor pe care le am abordînd subiectul. Niciodată nu mi-aș fi putut să-mi închipui că a scrie despre Adrian Păunescu sau despre fenomenul din jurul lui ar putea fi atît de dificil. Și totuși, deși am fost tentat s-o fac, n-o să renunț la intenția inițială.

Intenția mea inițială nici n-a fost totuși aceea de a scrie aici despre Adrian Păunescu. Ci despre ce s-a întîmplat în zilele din urmă, mai exact despre o tristețe. Moartea vedetei Cenaclului „Flacăra” a provocat o mare tristețe,

e adevărat, pe scară largă. Dincolo de aceasta însă, a existat o tristețe care, copleșită de onorurile ce-o împodobeau pe cealaltă, poate părea insignifiantă. Ea a aparținut unor oameni care, dedicîndu-și viața literaturii și înțelegînd-o ca fenomen unic, cu adevărat artistic, s-au trezit reduși la tăcere de un cor uriaș, susținut în mod impresionant de mai toată mass-media și format din oameni care se simt, brusc, iubitori de literatură numai atunci cînd au senzația că o pot înțelege cu adevărat.

Pentru acești din urmă oameni, literatura are o existență sumară, apărînd în fața lor poate o dată pe an, poate și mai rar, atunci cînd un eveniment cu aspect literar trece de sticla televizorului, ajungînd în casele proprii odată cu talk show-urile,

în prag de noapte. Și, culmea, atunci totul se transformă în viața respectivilor. În atmosfera serilor lor, cu spatele la o bibliotecă în care poți găsi, eventual, cărți la preț redus oferite de ziare, niciodată deschise, literatura se naște ca o emoție, se dezvoltă ca o necesitate de moment și le explodează în conștiințe. Iar în momentul exploziei se produce și schimbarea de atitudine. Talk show-ul pe teme pseudo-literare îi împinge la trăiri și apoi la idei ferme, la fel cum ar face-o un talk show pe teme politice sau sportive. Oamenii devin „microbiști” ai literaturii. Pentru o seară. Pentru două. Poate pentru trei...

Cu regretul includerii în context, o să amintesc că un astfel de moment a fost Premiul Nobel al Hertei Müller. Se umpluseră

forumurile de specialiști, iar pentru un trăitor adevărat în fenomenul literar, atît de restrîns, izbucnirea de interes general ar fi putut părea îmbucurătoare. Trecînd însă din acest plan general în cel particular, adică citînd sau ascultînd opiniile „microbiștilor” literaturii, umbra de entuziasm ar fi fost înecatată în fașă. Pentru că nu literatura interesează, ci scandalul din jurul ei. Nu despre Herta Müller se discută, ci despre ceilalți scriitori români, care, în viziunea „microbiștilor”, spumegau de invidie și de ură. Ei, comentarii înflăcărați, cunoșteau fenomenul, rosteau sentințe definitive.

Moartea vedetei Adrian Păunescu a provocat o masă și mai mare de „microbiști”. Brusc, „poezia” a intrat în casele tuturor.

S-au recitat, pe sute de mii de voci, versuri. E adevărat, recitatorii s-au chinuit să le elibereze de muzică, pentru că pînă și în cazul de față „literatura” li se lipise de memorie prin intermediul unor cînturi folk vechi, iar recitarea fără muzica aferentă trebuie să fi presupus multe eforturi. Dar s-au recitat. Mulțimi de oameni au trăit, pentru cîteva zile, în „fenomenul literar”. Și, dacă ai fi discutat cu mulți dintre ei, ai fi aflat că îl cunosc în profunzime. Pînă la interzicerea oricărei alte idei despre literatură. Adrian Păunescu a devenit esența poeziei, definiția ei. Literatura s-a asociat pînă la imposibilitatea diferențierii cu emblema vedetei trecute în neființă. Alți scriitori, alți poeți? Ca de obicei. Niște invidioși, care l-au urît pe cel decedat pentru „geniul” său. Iar corul a avut nenumărați corifei. Corifei care, de după mese de talk show-uri televizate, au înfierat și au ridiculizat orice voce care s-a opus, fie și timid, acestei idei.

La atît de puțin timp după moartea lui Adrian Păunescu, nu mă simt deloc confortabil să vorbesc într-un fel sau altul despre el. Pe acești „microbiști” ai poeziei însă nu m-am putut abține să nu-i remarc. Ei devin specialiști în absolut orice domeniu, atunci cînd respectivul domeniu le provoacă o emoție. Dar această specializare de moment nu se păstrează în limitele bune-cuviințe. Ea se manifestă prin aroganță, prin dispreț, prin punerea pumnului în gură oricărei alte persoane îndrăznește să aibă alte opinii, chiar dacă am putea spune că ea se trăiește în respectivul domeniu de decenii întregi.

Emoția s-a stins acum. Literatura se poate reaseza, spre a respira liber și a-și linge rănile, în colțul ei modest. „Microbiștii” așteaptă însă după alte colțuri spre a-și etala, cu aceeași energie, cunoștințele și, firesc, adevărurile absolute. E un mod de a trăi. Și, dacă vrei, și o explicație. Una care merge mult mai departe, spre alte domenii decît literatura. E o explicație a României.

TEO

GHEO

ROMÂNII E DEȘTEPTI:

Moartea unei vedete

Radu Pavel Gheo

După Mădălina Manole, acum a murit Adrian Păunescu. Nu din răutate asociez cele două morți – tragice, ca orice sfîrșit –, ci pentru că ele au semănat dintr-un punct de vedere important: ambele au fost ocazii de doliu generalizat la televiziuni și în ziare, de discuții prelungite despre viața și moartea lor, și ambele au strîns mulțimi de oameni la catafalc și la cimitir.

S-ar putea obiecta că, oricum ai judeca lucrurile, vilva iscată de moartea poetului Adrian Păunescu este întru totul justificată. A dispărut unul din marii creatori – sau oameni de cultură – sau oameni politici – sau ceva ai României.

De fapt care a fost lucrul care a impresionat atît de mult națiunea la Adrian Păunescu, acel ceva care l-a făcut să devină o personalitate de amploare națională? Ar fi mult de discutat, așa că o să simplific (desigur, vulgarizînd într-o oarecare măsură).

A fost Adrian Păunescu un poet mare, un creator inovativ, de mare forță, care să-l înscrie în șirul de autori care au marcat literatura română? Nicidecum. A fost mai degrabă un versificator de prima mînă, care și-a irosit talentul, atît cît l-a avut, preferînd gloria – cucerită și ea prin mijloace extraliterare. Poezia lui a

devenit în decursul timpului din ce în ce mai mult poezie de consum, așa cum romanele lui Paulo Coelho sînt proză de consum. Volumele sale au evoluat monstruos de la debut pînă la acele tomuri grele și negre, încărcate de rime, dar sărace în poezie.

A fost Cenaclul „Flacăra”, patronat de el, un spațiu al libertății pentru tinerii din comunism? Nu tocmai. Cenaclul „Flacăra” a fost o manifestare bine controlată, organizată cu voie de la stăpînire, cu ajutorul căreia energiile adolescentine refulate erau eliberate în mod controlat, sub controlul (autocratic, cum știu toți cei care au fost vreodată la acele spectacole) marelui conducător care era Adrian Păunescu. Altfel, în lipsa Cenaclului „Flacăra”, acele energii puteau găsi alte forme de defulare. Cenaclul „Flacăra” nu a fost un Woodstock românesc, iar Păunescu nu a fost un rebel. A fost ceea ce a vrut să fie: un lider al mulțimilor într-o țară în care puțini căpătau acest drept. El l-a căpătat – și pe bună dreptate. A fost un propagandist eficient. Unul atipic, dar tot propagandist.

Om de cultură? Da, indubitabil, Adrian Păunescu a fost un om foarte cultivat. Dar de aici pînă la a pretinde (cum a făcut liderul PSD) ca ziaua morții acestuia să fie una de doliu național e cale lungă.

Să amintesc doar că în ultimii cîțiva ani au murit, neștiuți de marea public, poeți autentici de mare anvergură, cu care Adrian Păunescu greu s-ar fi putut compara: Mihai Ursachi, Cezar Ivănescu sau Petre Stoica. Moartea lor n-a stîrnit nevoia unei zile de doliu național.

A fost Adrian Păunescu un descoperitor de talente? Sigur. Doar că avea și puterea s-o facă. Nu oricine se putea plimba prin țară, județ după județ, cu prim-secretarii PCR făcînd sluj la picioarele sale, ca să caute tineri cîntăreți ori recitatori.

În fine, dacă trag linie, eu cam atît aş alege: un bun manager cultural, un propagandist dornic de putere și glorie și un bun textier folk (recitați acum, dacă puteți, cîteva versuri ale lui Adrian Păunescu care să nu fi fost puse pe o melodie). Dar cred că durerea multora dintre români, durere sinceră și neprefăcută, și-a găsit în Păunescu un debușeu. Pîngîndu-l pe el, își pîng tineretea trăită cu Cenaclul „Flacăra”. Iar moartea lui a stîrnit vilva pe care o stîrnește moartea oricărei vedete media, așa cum a fost Adrian Păunescu și așa cum și-a dorit să fie.

Nu e un motiv de rușine ori enervare pentru nația română: nici în alte părți lucrurile nu stau altfel. Comparați, de exemplu, atenția acordată de mass-media morții lui J.D. Salinger cu vilva stîrmită de moartea lui Michael Jackson. Cam așa stau lucrurile în lumea noastră. Apoi timpul cerne totul așa cum trebuie. Adrian Păunescu va trece prin sita lui ca și cum n-ar fi fost.

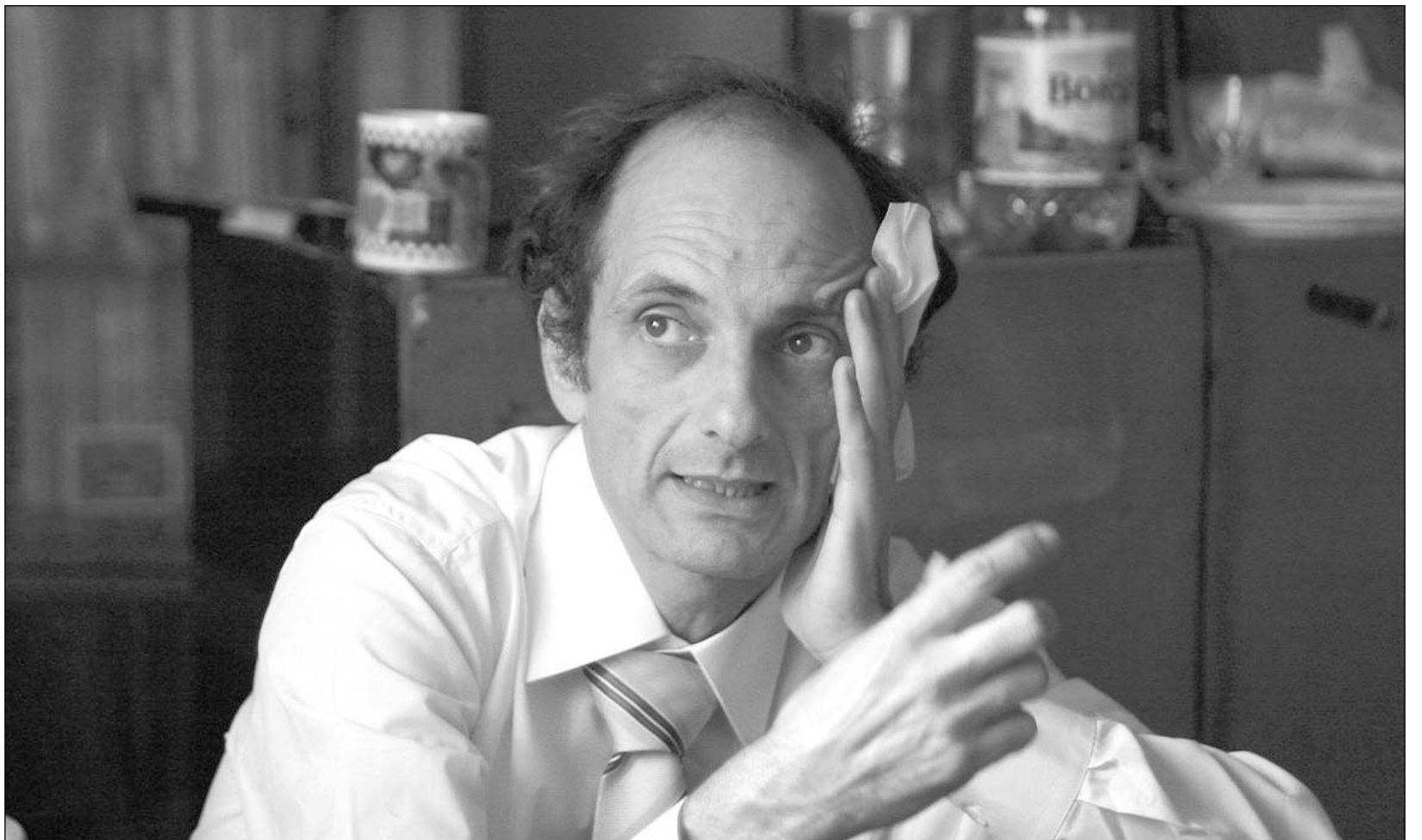
SUPLIMENTUL LUI JUP

Radu Jude face minimalism în sânge

Ideea i-a venit după două discuții cu doi prieteni. N-a mai apucat să înscrie proiectul la concursul CNC din acest an, pentru că nu terminase scenariul și oricum avea alt proiect de lungmetraj înscris (*Toată lumea din familia noastră*). După o tentativă nereușită de a obține finanțare de la SEE Cinema Network, unde n-a trecut de juriul românesc, a decis să-și finanțeze singur filmul. Cu propriii bani, Radu Jude a filmat în 16 și 17 octombrie, în apartamentul interpretului principal, Gabriel Spahiu.

Iulia Blaga

Când va fi gata (acum e în postproducția de sunet), *Film pentru prieteni* va avea 60 de minute și doar două tăieturi. Gabriel Spahiu îl numește de pe acum „radical”, iar autorul său (cunoscut pentru autoironia și modestia sa) spune că îi place foarte mult tocmai pentru că e „trash”. În orice caz, va fi un film care va despărți spectatorii în două tabere, fără posibilitate de negociere. Jumătate din film constă în monologul

unui bărbat care își înregistrează un testament video în vederea sinuciderii. Rolul omului care își plînge de milă și-și acuză prietenii că l-au uitat e un tur de forță pentru Gabriel Spahiu: „E o mare ofertă pentru un actor. Poți trăi o viață și să nu-ți vină așa ceva. Pe de altă parte, când îți vine o plească precum asta te și mănîncă la orgoliu. E foarte ușor să bușești rolul. Eu nu am vrut să-i spun lui Jude: «Mamma mia, ce rol!

Am dat lovitura». În schimb, actorul a învățat cât mai bine textul, cu atât mai mult cu cât recunoaște că avea de combătut o mică birfă care circula în branșă. „Am repetat cu Jude zi de zi timp de două săptămîni, după care veneam acasă și continuam să muncesc. A fost și o miză la mijloc: există acest zvon despre mine, pe care îl simt prin aer, că nu învăț textul. Când merg pe la o filmare lumea îmi mai spune: «Măi, Spahiu, dar înveți textul, da?»...» (Rîde.)

Gabriel Spahiu l-a învățat atât de bine încît l-a spus dintr-o singură dublă. Dificultatea a fost întărită de faptul că actorul juca singur cu aparatul de filmat. „Eu am încercat o dată să fac televiziune, să prezint o emisiune pentru copii, dar nu mi-a ieșit pentru că mă bazez prea mult pe partener. Nu puteam rîde la cameră. Acum, actorul joacă rolul unui bărbat care își înscenează testamentul și moartea în fața unui aparat de filmat complet imobil. Acest lucru dă perspectivă filmului și deschide multe posibilități de interpretare. Dacă pentru Gabriel Spahiu postura a fost ciudată, mai ales că în camera unde a filmat a murit mama sa în această vară, iar regizorul l-a

pus să spună, printre altele, că și-a vîndut basul (el avînd un bas acasă, pentru că face și jazz), pentru Radu Jude filmul a însemnat o bogată documentare despre sinucigași, care l-a dus de pe site-uri despre sinucideri (inclusiv cu scrisori de adio, extrem de banale, spune el) la discuții cu legiști și psihologi.

Un film despre ratare cu bani foarte puțini

La baza filmului stau două discuții pe care Radu Jude le-a avut cu prietenii săi, directorul de imagine Andrei Butică și regizorul Hadrian Marcu. Cu primul, Radu Jude a împărtășit satisfacția de a fi citit cartea lui Konrad Lorenz, *Cele opt păcate ale omenirii civilizate*, în care Lorenz citează cazurile unor sinucigași ratați care au redescoperit frumusețea vieții. Discuția cu Hadrian Marcu a făcut ca ideea unui asemenea film să dospească. „Hadrian Marcu vroia să facă un film despre ratare și eu m-am gîndit că ar fi interesant de vorbit despre cineva care își ratează pînă și sinuciderea”, spune Radu Jude. Hadrian Marcu n-a marșat, dar

Jude a rămas în cap cu posibilitatea de a face la un moment dat un asemenea film, cu bani foarte puțini.

Iar ocazia a venit repede. Ajutat la producție de Andrei Butică și de Cătălin F. Cristuțiu, care sînt și operatorul, respectiv monteul filmului, Radu Jude a băgat în film propriii bani, a ținut să-și plătească echipa (deși sub prețul pieței) și a filmat în două zile din motive de buget. Deși încă se lucrează la sunet, el a trimis filmul la preselecția pentru Festivalul de la Berlin (a cărui secțiune „Forum” acceptă și filme de 60 de minute) și spune, în modestia lui, că, dacă nu va interesa nici un festival sau nici un agent de vînzări, îl va urca pe net ca să poată fi văzut gratis de toată lumea.

Din distribuția filmului mai fac parte, pe lîngă Gabriel Spahiu: Serban Pavlu, Lucia Maier, Marian Bratu, Silviu Geamănu, Aurelia Achim, Ovidiu-Dunel Stancu, Alexandru Spahiu (fratele lui Gabriel Spahiu) și Paul Cioran. Radu Jude a produs filmul prin compania sa, Fast Film. Cum *Toată lumea din familia noastră* a primit finanțare de la Centrul Național al Cinematografiei, Radu Jude plănuiește să îl filmeze vara viitoare.

Festivalul Național de Teatru are un viitor. Dar care va fi acesta?

Între 30 octombrie și 7 noiembrie a avut loc la București Festivalul Național de Teatru (FNT). O ediție „rotundă”, a XX-a, și un an terminal, care marchează finalul perioadei de trei ani cât Cristina Modreanu a fost selecționerul festivalului. Va fi însă și momentul în care se va schimba „agenda” pentru următorii trei ani? Viitorul selecționer nu a fost anunțat încă, dar vor merge oare preferințele președintelui (Ion Caramitru) și ale senatului UNITER spre o persoană cu opțiuni mai conservatoare?

Elena Vlădăreanu

Știu că perioada de trei ani cât Cristina Modreanu a fost selecționer al Festivalului Național de Teatru nu este cea mai lăudată perioadă din istoria evenimentului. Istorie de 20 de ani, nu de ieri, de azi. Nu că presupun, ci observ în urma discuțiilor cu diverse persoane, cele mai multe din mediu – jurnaliști, critici de teatru etc. –, cu toții având ceva de contestat. „Nu poți, mă, să începi un festival așa...”, „E totuși festival național...”, „De ce-i mai spune atunci

național?” etc., înțelegeți ideea. Sînt destul de străină de această lume, a teatrului, dar mă gândesc că astfel de rîcieli sînt prezente peste tot – o-ho-ho, să le vedeți pe cele din literatură! –, sînt normale – fiecare din noi, nu-i așa?, s-ar descurca mai bine dacă ar fi în poziția de a alege – și sînt previzibile. Ce m-ar putea speria ar fi ca viitorul selecționer, temîndu-se tocmai de diverse reproșuri și critici ulterioare, să fie mai puțin dispus să riște și să încerce să meargă la sigur. La sigur însemnînd cîteva nume mari, cîteva spectacole unanim considerate a fi „de excepție”, mai puțină controversă. Numele viitorului selecționer nu este cunoscut încă, dar sînt diverse zvonuri și speculații, cei mai mulți dintre cei cu care am vorbit așteptîndu-se la cineva mai din mainstream, care să mai închidă robinetul producțiilor independente, uneori doar curajoase financiar, dar nu atît de calificate din punct de vedere estetic pentru dreptul la o reprezentare pe scena FNT (cum a fost anul acesta atît de hulit *Cartea vițelului* în secțiunea „FNT vă recomandă”).

a obiectivității. De aceea i se și reproșează Cristinei Modreanu că, într-un fel, a încercat să împace și capra, și varza, și scena principală, și scena alternativă, și teatrul-teatru, și teatrul-dans, și multimedia, și pantomima, aducînd în FNT cîte o bucățică din fiecare. De ce anume acea bucățică și nu alta este iar o întrebare pe care am auzit-o deseori, mult mai des, e drept, la această ediție decît la celelalte două.

În ceea ce mă privește, eu m-am bucurat ca un copil că am avut ocazia să văd cîteva spectacole pe care nu le-aș fi văzut în alte condiții, și nu mă refer doar la producțiile teatrelor străine invitate în FNT, ci și la cele ale teatrelor din provincie. Și pot să pun pariu că mulți dintre spectatori mi-au împărțit bucuria. Sînt tentată să filosofez mai departe, așa că o să emit și următoarea înțelepciune: nu ați observat că, cu cît devenim mai profesioniști într-un anumit domeniu, cu atît scad capacitățile noastre de a ne bucura sincer?

Producțiile independente, în aceeași secțiune cu cele mainstream

Revenind la producțiile independente, un lucru important care s-a întîmplat în această perioadă de trei ani a fost o lărgire a supapei în sensul prezenței în festival a mai multor producții inovatoare – chiar dacă contestate, chiar dacă nu întotdeauna și foarte reușite –, a multor spectacole realizate în spații alternative, precum anul acesta excelentele *20/20* de Gianina Cărbunariu, realizat la Studio Yorick din Tîrgu-Mureș, și *Capete înfierbîntate*, realizat de o echipă din care fac parte Mihaela Michailov, David Schwartz și Alexandru Potocean, un spectacol care înainte de FNT s-a jucat doar de cîteva ori la Centrul de Introspecție Vizuală și la

Selecționerul a jucat cartea obiectivității

Selecția pentru FNT este gîndită în așa fel încît aproape că ești obligat să te referi la mandatul unui selecționer ca la o perioadă de curatoriat. Ce se vede la București în cele aproape zece zile de festival nu reprezintă (numai) *la crème de la crème* a producțiilor românești, ci mai ales gustul și atitudinea selecționerului față de spectacol. Numai că asta este posibil să interfereze cu însăși titulatura festivalului, de național. În plus, nu știu cîți sînt pregătiți să înțeleagă acest lucru, mi-e teamă că însuși selecționerul evită această perspectivă, jucînd cartea, mult mai ușor de arătat,

Te detest, generație în blugi!

„Sîntem un popor talentat. Păcat că n-avem caracter!” Actorul Mitică Popescu trăgea această concluzie într-un interviu pe care mi l-a acordat acum zece ani. Spusele sale ar trebui să aibă valența unei confesiuni de muribund: muribundul se numește România. Iar România este un muribund atipic, care pare că boalește din primele momente ale adolescenței sale.

Vine o vreme în viața oricărei nații cînd aceasta trebuie să-și arate caracterul. Iar momentele de genul acesta se împart în două mari cate-

gorii. Prima este cea a momentelor istorico-isterice pe care le-am pic(t)at cu brio de atîtea ori, încît nu avem noi forța să scriem atîtea manuale alternative pentru infinitul de cotituri și de coterii istorico-isterice. Nemții sînt răi, rușii sînt buni; ba nu, e invers!; ba nu, ba nu, o mai dăm o dată la întors. Extrapolăm povestea la toate națiile, mai mult sau mai puțin migratoare, mai mult sau mai puțin dominante care ne-au trecut pragul. Ne-am învățat de-atîtea ori, încît trăim cu impresia că ailalți se învîrt pe la

spatele nostru. Pentru că întotdeauna există „ailalți”. Noi, nație și pitică, și porno, dotată cu patrioți erecți, am fost, nu-i așa?, la „confluente”, la „mîna celorlalți”.

A doua categorie a momentelor-oglină pentru un popor e constituită din evenimentele discrete. Discrete istoric, pe care nu le trăim cu patos și isterie și după 100 sau 200 de ani, dar pe care le gestionăm în consecința sumei marilor momente. Săptămîna trecută a murit un om. Un personaj. O personalitate. Aruncați cu roșii în cinicul

ochelarist, care o să vă zică: se mai întîmplă! Se mai întîmplă ca omul să fie și el om și cîteodată să moară. Se mai întîmplă lucrul ăsta și prin ogrăzi naționale ce au stat cu fruntea sus și obrazul subțire în istorie: în nici una dintre ele, moartea unui om nu a produs vreodată sinonimii forțate între „personalitate”, „Dumnezeu”, „ctitor” și „geniu”. În absolut toată istoria deceselor din marile națiuni, nimeni, niciodată, nu și-a permis să-i calce în picioare memoria dispărutului.

Asta s-a întîmplat după moartea lui Adrian Păunescu:

LA LOC teleCOMANDA
Alex SAVITESCU

memoria i-a fost strivită cu bocancii. Și nu vă scrie rîndurile astea un fan al Cenuclului „Flacăra”. Și nici unul al personajului dispărut. Ci unul care ar vrea să-și vadă semenii, colegi de breaslă sau oameni de aiurea, scăpînd de ușurința cu care am fost învățați să falsificăm istoria. Ion Iliescu, Vadim Tudor, unii reporteri și realizatori ai Realității TV sau ai Antenelor, cu toții au făcut asta. Ei, împreună cu toți cei care – în blugi sau

frac – înțeleg că memoria este totuna cu elogiul.

Adrian Păunescu nu a fost nici sfînt, nici cel mai mare poet, nici îngerul tineretului din perioada comunistă. El a existat, atît ca personaj pozitiv, cît și negativ. Asta ar trebui să cuprindă orice necrolog de pe lumea asta: un echilibru între fețele bune și rele ale celui decedat, nu o echilibristică în limbi, pe funia copîrșului care se coboară în groapă.

Centrul Național al Dansului București și care merită o soartă mai bună. Interesant – și discutabil – este că producțiile independente stau umăr la umăr în aceeași secțiune cu cele mainstream, în „Romanian Showcase“, din multe puncte de vedere cea mai importantă a festivalului. Încă mă întreb dacă nu cumva această „oficializare“ omoară ceva din spiritul indie, dar știu totodată că multe astfel de producții „low budget“ merită vizibilitatea pe care le-o conferă prezența în secțiunea „in“. Pentru că aici sînt de văzut producțiile românești care, într-o formă sau alta, ne ajută să ne facem o impresie despre ce înseamnă spectacol în momentul de față, în România. Mai mult, această secțiune are și un rol mai puțin teoretic și speculativ, anume prezintă niște spectacole pentru a fi văzute de criticii și de organizatorii străini de festivaluri invitați la FNT care ar putea să contribuie la o carieră externă a lor. Iulia Popovici, critic de teatru, invitată zilele trecute în emisiunea „Timpul prezent“ de la Radio România Cultural, reproșează insuficienta promovare a acestei secțiuni. În urma unor discuții cu critici străini invitați ai festivalului, mulți dintre aceștia, întrebați despre spectacolele văzute în FNT, spuneau că cel mai mult le-a plăcut *Hey, Girl!* de Romeo Castellucci. Dar nu asta e ideea, spune Iulia Popovici, pentru că *Hey, Girl!* a fost doar invitat în FNT, iar criticilor străini trebuia să li se descopere spectacolele românești din „Romanian Showcase“. Iulia Popovici este de părere că ar trebui gândit un traseu mai bun pentru această secțiune, astfel încît spectacolele românești să se evidențieze mai bine.

Sub umbrela acestei secțiuni sînt grupate și cele mai multe producții, atât independente, cît și mainstream. Vedeta incontestabilă a ediției din acest an în „Romanian Showcase“ este *Strigăte și șoapte*, spectacolul lui Andrei Șerban făcut la Teatrul Maghiar de Stat din Cluj-Napoca. O prezență în FNT care însă a lăsat în urmă multe frustrări, pentru că locurile au fost limitate – șazeci, spre deosebire totuși

Codrina Pricopoaia în *Cartea Vițelului*, regia Dominique Fataccioli

de treizeci cu cîte am auzit că se joacă la Cluj –, iar reprezentațiile și mai și: doar două. Oricum, am auzit multe promisiuni de mers și văzut la Cluj, ceea ce sper să fac și eu cît mai curînd. Sînt de nerat *Pyramus & Thisbe 4 You* (regia Alexandru Dabija, Odeon, București), încă o dată *20/20* (regia Gianina Cărbunariu, Studio Yorick, Tîrgu-Mureș) și *Capete înfierbîntate* (regia David Schwartz) și, nu în ultimul rînd, *Hoții* (regia Cristi Juncu, Teatrul 74 Tîrgu-Mureș).

Cele mai așteptate spectacole, două mari dezamăgiri

S-a vorbit mult anul acesta despre cele două premiere în FNT, *Măsură pentru măsură* (regia Matthias Langhoff, Teatrul Maghiar de Stat din Cluj-Napoca) și *Interzis accesul animalelor!* (de Rodrigo Garcia, Teatrul Național „Mihai Eminescu“ din Timișoara), două spectacole de la care s-a ieșit masiv – la pauză, la *Măsură pentru măsură*, și în timpul, la Garcia – din motive, probabil, diferite. Știu, nu e relevant, dar

cele două producții, care erau printre cele mai așteptate din FNT datorită faimei celor doi regizori, s-au transformat în două mari dezamăgiri. În același timp, cînd ai o astfel de secțiune, nu ai cum să ignori colaborarea unor regizori cu nume atît de sonore, precum Garcia și Langhoff, cu teatre românești.

În sfîrșit, secțiunea spectacolelor invitate din străinătate, cea mai spectaculoasă pentru cei care au prea rar șansa de a vedea teatru făcut prin alte părți. Pot să bag mîna în foc că mulți au spus după *Trilogia stereoscopică 3D*, spectacol prezentat aici, că nu este teatru și că, prin urmare, nu avea ce căuta în festival. Dacă însă trecem de acest prag al propriilor definiții și accepții a ceea ce înseamnă un festival național de teatru, nu se poate ca măcar pentru cîteva momente să nu zărim bucățica din viitor pe care regizorul, Billy Cowie, o lasă să se întrevadă prin ochelarii speciali pentru imaginile 3D. Iulia Popovici, în aceeași emisiune de la Radio România Cultural, spunea că prezența unei astfel de instalații marchează de fapt disponibilitatea deschiderii spre alte genuri, care nu mai sînt teatru. Ceea ce îi contestă ea acestui experiment – trei proiecții 3D în trei spații diferite, pe tema singurătății și a cît de vulnerabili sîntem în fața ei – este lipsa corpului actorului pe scenă, chiar dacă la realizarea celor trei filme a participat, fizic, un actor. Dacă ar trebui să fie alese doar două spectacole din această ediție, probabil cei mai mulți vor spune *Hey, Girl!* (Romeo Castellucci, Italia) și *Regele moare* (regia Silviu Purcărete, Franța).

CĂRȚILE FNT

În urma acestor trei ani în care Cristina Modreanu a ales spectacole pentru a veni la București în cadrul FNT nu vor rămîne însă nici cîrcotelele, nici rateurile, nici momentele de plictiseală – pentru că nu au lipsit nici din această a XX-a ediție –, ci vor rămîne, poate, amintiri despre cîteva spectacole bune, dar, mai ales, vor rămîne cărți. Cristina Modreanu a observat un lucru just – lipsa lucrărilor teoretice de pe piața publicațiilor de teatru din România, și așa foarte sărăcăcioasă – și în acești trei a reușit cît de cît să-l repare prin Colecția FNT, care se alătură astfel cărților publicate de Fundația Camil Petrescu și antologiilor de teatru contemporan (apărute la diverse edituri). Cum m-am mutat recent, mi-am propus să-mi „colectez“ cărțile selectiv și am fost foarte încîntată ca în cutia „Teatru & Film“ să strîng aproape toate titlurile publicate în FNT, cărora o să li se alature în curînd – încă nu am despachetat – alte două cărți importante pentru cei care vor să afle mai multe despre meseria și arta regiei de teatru în secolul XX: *O călătorie în alte spații: Tadeusz Kantor* de Michal Kobialka (traducere de Cipriana Petre) și *50 de regizori cheie ai secolului XX* (traducere de Anca Ioniță și Cristina Modreanu).

Alexandru Potocean în *Capete înfierbîntate*. 13-15 iulie 1990, regia David Schwartz

din 19 noiembrie

www.portretulluptatorului.ro

KENYA THE LAND OF MIGRATIONS
 expoziție foto Florin Ghioca
 www.floringhioca.ro
 Experiența migrației animalelor în rezervația Masai Mara, Kenya.

București: Hobby Cafe 5 - 20 noiembrie
 Iași: Muzoul Unirii 13 - 18 noiembrie
 Cluj: Maitresse Maison 20 noiembrie - 4 decembrie

Venitajul art. inc. la Muzeul Unirii 13 noiembrie oraș. 19:00

Parteneri: NATIONAL GEOGRAPHIC CHANNEL, TRAIAN, FOTO-VIDEO, G photography

Parteneri media: Alltasi.ro, Radio Iasi, 24-FUN, TVR, Iasi4u, Ziarul de Iasi, RENNE

FESTIVALUL DE FILM DOCUMENTAR
DOC EST
 EDIȚIA A IV-A
 www.docest.ro

17 - 18 - 19 - 20 noiembrie 2010
 Moldova Mall, et. 6, Sala Rosie
INTRAREA LIBERĂ

Un eveniment organizat de:
 Centrul Cultural Francez din Iași - Ambasada Franței în România
 Centrul Cultural German din Iași - TVR Iași

UN EVENIMENT RECOMANDAT DE **Suplimentul CULTURA**

Salman Rushdie – *Luka și Focul Vieții*

„Suplimentul de cultură” publică în avanpremieră un fragment din *Luka și Focul Vieții* de Salman Rushdie, „o sărbătoare a artei povestirii, un potențial preambul la cartea pe care se spune că o scrie Rushdie despre propria lui «adormire» impusă și o lectură delicioasă, plină de vervă și culoare” („Kirkus Review”). Cartea va apărea în curînd în colecția „Biblioteca Polirom” a Editurii Polirom, în traducerea Danei Crăciun.

– Fragment –

Groznicul Lucru Care S-a Întîmplat În Frumoasa Noapte Înstelată

A fost odată în orașul Kahani din țara Alifbay un băiat pe care-l chema Luka și care avea două animale: un urs pe care-l chema Cuțu și un cățel pe care-l chema Ursu, așa că ori de câte ori striga „Cuțu!”, ursul venea legănîndu-se amabil pe picioarele din spate, iar cînd striga „Ursu!”, cățelul fugea înspre el dînd din coadă. Cuțu, ursul maroniu, era din cînd în cînd morocănos și ursuz, dar era un dansator desăvîrșit, ce se putea ridica în două picioare și executa plin de finețe și grație valsul, polca, rumba, *wah-watusi* și twistul, precum și dansuri autohtone – *bhangra* tunătoare, *ghoomar*-ul învîrtit (pentru care își punea o fustă înfioată cu paiete), dansurile războinice cunoscute sub numele de *spaw* și *thang-ta*, precum și dansul pănului din sud. Cățelul Ursu era un labrador ciocolatiu, un cîine prietenos și blînd, chiar dacă ușor agitat și neastîmpărat uneori; de dansat, nu putea dansa pentru nimic în lume, fiind, cum se spune, împiedecat, dar ca să compenseze pentru această lipsă, avea darul unui timbru perfect, așa că

putea cînta ca nimeni altul, schelălăind melodiile celor mai populare cîntece ale zilei fără să falseze măcar o dată. În scurt timp, cuțu Ursu și ursul Cuțu deveniră mai mult decît animalele lui Luka. Se transformară în aliații săi cei mai de nădejde și protectorii cei mai credincioși, apărîndu-l cu atîta înverșunare, încît nimeni n-ar fi îndrăznit să-l agreseze cînd se aflau ei prin preajmă, nici chiar Șobolandru, nesuferitul lui coleg de clasă, a cărui purtare era de obicei de necontrolat.

Iată cum ajunsese Luka să aibă astfel de tovarăși neobișnuiți. Într-o bună zi, pe cînd avea doisprezece ani, în oraș poposi circul – și nu un circ oarecare, ci chiar Marile Cercuri de Foc, sau MaCeF, cel mai faimos circ din Alifbay, „prezentînd Faimosul și Incredibilul Foc Iluzoriu”. Așa că la început Luka a fost teribil de dezamăgit cînd tatăl său, povestitorul Rașid Khalifa, îi spuse că nu vor merge la circ.

— Animalele sînt tratate cu cruzime, îi explică Rașid. MaCeF își va fi avut momentele sale de glorie, dar mai nou a ieșit din grațiile publicului.

Leoaica avea carii, îi spuse Rașid lui Luka, iar tigroaica era oarbă și elefanții înfomețați și restul animalelor din menajeria circului erau pur și simplu

nefericite. Maestru de Manej al Marilor Cercuri de Foc era înspăimîntătorul și imensul Căpitan Aag, cunoscut și sub numele de Marele Maestru Flacăra. Animalele le era atît de teamă de pocnetul bicicului lui, încît tigroaica oarbă și elefanții scheletici continuau să sară prin cercuri și să facă pe morții și să construiască piramide de pahiderme, numai să nu-l înfurie, căci Căpitanul Aag era iute la mînie și scump la veselie. Chiar și cînd își vîra capul cu trabucul aprins între buze în gura căscată a leoaicei, acestea îi era prea frică să-l muște ca nu cumva să se hotărască s-o omoare chiar din interiorul propriei sale burți.

Rașid îl aducea pe Luka de la școală, îmbrăcat, ca de obicei, cu o cămașă înflorată și viu colorată (asta era roșu aprins) și avînd pe cap panamaua mult-iubită și ponosită, și îl asculta pe Luka povestindu-i ce i se întîmplase peste zi. Luka uitase numele extremității Americii de Sud și o poreclise „Hawai” în extemporalul de la geografie. Își amintise însă numele primului președinte al țării și îl scrisese corect în extemporalul de la istorie. Fusese pocnit peste cap de crosa de hochei a lui Șobolandru. Pe de altă parte, marcase două goluri și învinsese echipa adversă. De asemenea, se prinsese în cele din urmă care e smecheria cu pocnitul din degete, așa că acestea plesneau acum satisfăcător. Existau, deci, plusuri și minusuri. În ansamblu, nu fusese o zi proastă; dar era pe punctul de a deveni o zi foarte importantă, deoarece era ziua în care văzură caravana circului înaintînd spre locul de lîngă malul vajnicei Silsila unde aveau să-și ridice Marea Cupolă. Silsila era rîul lat, leneș și urît, cu ape noroioase, care curgea prin oraș nu departe de casa lor. Cînd văzu păsările cadu pleoștite în colivii și dromaderii pufăind pe drum, inima plină de generozitate a lui Luka a fost cuprinsă de milă. Dar cea mai tristă dintre toate i se păru a fi cușca din care un cîine amărît și un urs posomorît se uitau nefericiți de jur împrejur. Procesiunea era încheiată de Căpitanul Aag cu ochii săi negri și duri de pirat și cu barba neîmblînzită de sălbatic. Luka se înfurie brusc (și era genul de băiat care se mînia greu și rîdea ușor). Cînd Marele Maestru Flacăra ajunse chiar în dreptul său, Luka strigă cît l-au tinut puterile:

— Fie ca toate animalele să înceteze să-ți mai asculte poruncile și cercurile de foc să-ți mistuie nenorocitul de cort. Întîmplarea a făcut ca momentul în care Luka strigă plin de mînie să fie una din acele rare ocazii cînd, datorită vreunui accident cu totul inexplicabil, toate zgomotele universului încetează în același timp – claxoanele mașinilor tac, scuterele încetează să mai trîmbițeze, păsările nu mai ciripesc în copaci și toate lumea se oprește din vorbit deodată –, iar în tăcerea aceea magică, vocea lui Luka răsună la fel de clar ca o împușcătură și cuvintele se amplifică pînă ce umplură văzduhul, ba chiar își găsiră poate drumul pînă la

sălașul invizibil al Ursitoarelor care, zic unii, conduc lumea. Căpitanul Aag tresări ca și cînd l-ar fi plesnit cineva peste față, iar apoi îl fixă pe Luka cu o privire plină de o ură atît de puternică, încît aproape că îl dărimă pe băiat de pe picioare. După aceea lumea își reînțepu vacarmul obișnuit, parada circului o porni mai departe, iar Luka și Rașid se duseră acasă la masă. Dar vorbele lui Luka au rămas în continuare în văzduh, înfăptuindu-și misiunea secretă.

La știrile de la televizor din seara aceea se anunță că, într-o turnură cu totul neașteptată, animalele circului MaCeF refuzaseră unanim să dea reprezentanța. În cortul aglomerat și spre uluirea deopotrivă a clovnilor mascați și a spectatorilor în haine obișnuite, acestea se răsculară împotriva stăpînului lor într-un act de sfidare nemai-auzit pînă atunci. Marele Maestru Flacăra se aflase în cercul din mijloc al celor trei Mari Cercuri de Foc răgînd porunci și pocnind din bici, dar cînd văzuse că toate animalele o pornesc calm și încet spre el, sincronizat, ca o armată, încolțindu-l din toate direcțiile pînă ce formară un cerc animal al furiei, nervii îi cedaseră și căzuse în genunchi plîngînd și smiorcîndu-se și implorînd să-i fie cruțată viața. Publicul începu să huiduiască și să arunce cu fructe și perne, apoi cu obiecte mai tari, pietre, de exemplu, și nuci și cărți de telefon. Aag se întoarse și o luă la goană. Animalele se dădură la o parte și îl lăsară să treacă, iar el fugi hohotînd ca un copil.

Acesta a fost primul lucru uluitor. Al doilea s-a întîmplat mai tîrziu în noaptea aceea. În jur de miezul nopții se stîrni un zgomot ca și cînd ar fi foșnit și fremătat un miliard de frunze uscate, sau poate chiar un miliard de miliarde, un zgomot care se răspîndi de la Marea Cupolă de lîngă malurile Silsilei pînă în dormitorul lui Luka, pe care îl trezi. Cînd se uită pe fereastră, văzu că marea cort ardea, cuprins de flăcări strălucitoare pe cîmpia de lîngă marginea rîului. Marile Cercuri de Foc ardeau; și nu era o iluzie.

Blestemul lui Luka se adevărase.

Al treilea lucru uluitor s-a întîmplat a doua zi dimineața. Un cîine cu un medalion la zgardă pe care scria *Ursu* și un urs cu un medalion la zgardă pe care scria *Cuțu* se înființară la ușa lui Luka – mai tîrziu Luka avea să se întrebze cum anume îl găsiseră cei doi – și ursul Cuțu începu să danseze și să se răsucescă plin de însuflețire în timp ce cățelul Ursu schelălăi o melodie bine ritmată. Luka și tatăl său, Rașid Khalifa, și mama sa, Soraya, și fratele său mai mare, Harun, s-au adunat cu toții în ușă ca să privească, iar vecina lor, doamna Oneeta, le-a strigat de la balcon:

— Aveți grijă! Cînd se pun animalele pe cîntat și dansat, e clar că sînt niște vrăjitorii la mijloc!

Dar Soraya Khalifa rîse.

— Animalele își sărbătoresc libertatea, zise ea.

Rașid deveni serios și îi spuse soției sale despre blestemul lui Luka.

— Eu unul cred, își dădu el cu părerea, că dacă s-au făcut ceva vrăjitorii, tînrul nostru Luka le-a făcut, iar aceste făpturi simpatice au venit să-i mulțumească.

Celelalte animale de la circ scăpaseră în sălbăticie și nu le-a mai văzut nimeni niciodată, dar era clar că ursul și cîinele n-aveau de gînd să mai plece nicăieri. Își aduseseră chiar și de mîncare. Ursul avea o găleată cu pește și cîinele purta o hăinuță cu un buzunar plin de oase.

— În fond, de ce nu? exclamă Rașid Khalifa vesel. Reprezentațiilor mele le-ar prinde bine un pic de ajutor. Ce poate capta atenția spectatorilor mai bine decît un număr de cîntec și dans cu un cîine și un urs.

Așa a rămas, iar mai tîrziu în ziua aceea fratele lui Luka, Harun, avu ultimul cuvînt.

— Am fost sigur că se va întîmpla în curînd, zise el. Ai ajuns la vîrsta la care cei din familia noastră trec granița în lumea magică. Ți-a venit și ție rîndul să ai o aventură – da, în sfîrșit! – și e clar că ai stîrnit ceva acum. Dar ai grijă. Blestemul e o putere periculoasă. Eu n-am fost niciodată capabil de ceva atît de... cum să spun... *întunecat*.

O aventură numai a mea, se minună Luka și fratele lui mai mare zîmbi, deoarece știa foarte bine că Luka avea o Invidie Secretă, care, de fapt, Nu Era Deloc Secretă. Cînd fusese de vîrsta lui Luka, Harun călătorise pe cea de-a doua lună a pămîntului, se împrietenise cu pești care vorbeau în rime și cu un grădinar făcut din rădăcini de lotus și contribuise la înfrîngerea lui Khattam-Șud, mîrșavul Șef al Cultului, care încerca să distrugă însăși Marea de Povești. Prin comparație, cele mai mari aventuri de pînă atunci ale lui Luka avuseseră loc în timpul Marilor Războaie de pe Terenul de Joacă de la școală, în care își condusesse gașca – Echipa Pinguinilor Intergalactici – spre o victorie faimoasă asupra Armatei Înălțimii Sale Imperiale condusă de nesuferitul său adversar, Adi Șobolandru, poreclit și Fund Roșu, hotărînd deznodămîntul zilei printr-un atac aerian îndrăzneț cu avioane de hîrtie încercate cu praf de scărpinat. Îi picase foarte bine să-l vadă pe Șobolandru sărînd în bazinul de pe terenul de joacă în încercarea de a-și calma mîncărimea care i se întinsese pe tot corpul; cu toate acestea, Luka știa că pe lîngă realizările lui Harun, el nu făcuse mare lucru. În ceea ce-l privește, Harun era conștient cît de tare și dorea Luka o aventură adevărată, de preferință una care să includă ființe improbabile, călătorii pe alte planete (sau măcar sateliți) și PPCDE-uri, sau Procese Prea Complicate De Explicat. Pînă acum însă, încercase tot timpul să îi astîmpere avîntul lui Luka.

— Fii atent ce-ți dorești, îi spuse el lui Luka, iar acesta îi răspunse:

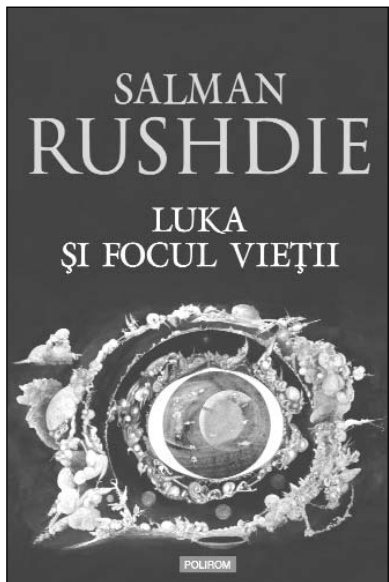
— Dacă chiar vrei să știi, asta e de departe cel mai enervant lucru pe care l-ai spus vreodată.

În general însă, cei doi frați, Harun și Luka, rareori se certau și, de fapt, se

CARTEA

Luka și Focul Vieții este o continuare a basmului *Harun și Marea de Povești* și a fost scris, la rîndu-i, tot pentru unul din fiii săi. Atunci cînd renumitul povestitor Rașid Khalifa, „Șahul de Blah”, cade într-un somn malefic, pradă unui blestem, fiul său cel mic, Luka, pornește cu îndrîjire într-o expediție în Lumea Magică, pentru a fura Focul Vieții, singurul care îl poate readuce la viață pe iubitul său părinte. El este însoțit în călătoria lui de un cîine și un urs de circ, cuțu Ursu și ursul Cuțu, de un misterios și adesea înspăimîntător dublu al tatălui său, Tatanonimul, iar pe parcursul căutării sale, în care plouă cu peripeții fascinante, apar numeroase alte personaje magice și mitologice, de la fermecătoarea Insultană de Zel pînă la titanul Prometeu, un alt Hoț al Focului.

Scrisă cu același talent și aceeași vervă care l-au consacrat pe Rushdie, *Luka și Focul Vieții* este o carte cuceritoare, un basm modern și o lectură pasionantă.

înțelegeau neobișnuit de bine. Diferența de optsprezece ani dintre ei anihila-se majoritatea problemelor care apar uneori între frați, toate acele iritări mărunte care îl fac pe fratele mai mare să-l dea din greșeală pe cel mic cu capul de pereti sau să-i pună o pernă peste fața adormită, sau care îl conving pe fratele mai mic că n-ar fi o idee rea să-i umple celui mare pantofii cu gem dulce și lipicios de mango sau să i se adreseze noii prietene a acestuia cu numele altei prietene și să se prefacă apoi că a fost doar o scăpare nefericită. Așa că între cei doi nu se întîmplă nimic din toate astea. În schimb, Harun îl învățase pe fratele său mai mic tot felul de lucruri folositoare, cum ar fi kickboxing și regulile de la crîchet și care muzică e cool și care nu; iar Luka îl adora pur și simplu pe fratele său mai mare și i se părea că seamănă cu un urs – aducea, de fapt, puțin cu ursul Cuțu – sau, poate, cu un munte bărbos cu un rinjet larg în vîrf.

*

Luka uimise de la început pe toată lumea prin simplul fapt că se născuse, deoarece fratele său, Harun, avea deja optsprezece ani cînd, la patruzeci și unu de ani, mama sa, Soraya, a dat naștere unui al doilea băiat sănătos și frumos. Soțul ei, Rașid, a rămas fără cuvinte, așa că a găsit, ca de obicei, prea multe. În salonul de spital al Sorayeri, îl luă pe fiul său nou-născut și-l cuibări cu gingășie în brațe și îl presără cu o sumedenie de întrebări nerezonabile.

— Cine-ar fi crezut? De unde ai apărut, uriașule? Cum ai ajuns aici? Ce ai de spus? Cum te cheamă? Ce vei fi cînd vei crește mare? Ce anume dorești?

Avu o întrebare și pentru Soraya.

— La vîrsta noastră, se minună el, dînd din capul din ce în ce mai chel. Ce să însemne o minune ca asta?

Rașid avea cincizeci de ani cînd a apărut Luka, dar în acel moment vorbea ca un tată tînăr, ageamiu, buimăcit de noua responsabilitate, ba chiar puțin înspăimîntat.

Soraya luă copilul înapoi și îl calmă pe tată.

— Îl cheamă Luka, zise ea, iar semnificația acestei minuni este că se pare că am adus pe lume o ființă care poate să dea înapoi chiar Timpul, să-l facă să curgă în direcție opusă și să ne facă tineri din nou.

Soraya știa foarte bine ce spune. Pe măsură ce Luka creștea, părinții săi păreau să întinerească. De exemplu, cînd micul Luka a stat în fund pentru prima dată, părinții lui n-au mai fost în stare să stea locului. Cînd a început să meargă de-a bușilea, ei au zburdat încoace și încolo ca niște iepuri zglobii. În momentul în care a pornit să umble, au topăit de bucurie. Iar cînd a vorbit pentru prima dată, ei bine, ai fi zis că tot legendarul Noian de Cuvinte țîșnește din gura lui Rașid și că acesta n-avea să se mai oprească niciodată din dezbateri despre marea realizare a fiului său.

Apropo, Noianul de Cuvinte se prăvălește din Marea de Povești în Lacul Înțelepciunii, ale cărui ape sînt luminate de Zorii Cei Dintii și din care curge Rîul Timpului. Lacul Înțelepciunii, după cum se știe foarte bine, se află la poalele

AUTORUL

Salman Rushdie s-a născut la Bombay (azi Mumbai) în 1947. La vîrsta de treisprezece ani pleacă în Anglia, unde va studia istoria la prestigiosul King's College din Cambridge. După absolvire se mută la Karachi, în Pakistan. Are o scurtă și nefericită experiență în televiziune, după care se întoarce în Anglia, unde își construiește o carieră de scriitor profesionist.

Debutează în 1975 cu *Grimus* (Polirom, 2008), dar romanul care l-a impus definitiv a fost *Copiii din miez de noapte* (1981; Polirom, 2005, 2007), distins cu Booker Prize în 1981 și The Booker of Bookers în 1993. Au urmat volumele *Rușinea* (1983; Polirom, 2001, 2008), *Versetele satanice* (1988; Polirom, 2007), pentru care a fost condamnat la moarte de ayatollahul Khomeini în 1989, *Harun și Marea de Povești* (1990; Polirom, 2003, 2008), *Ultimul suspin al Maurului* (1995; Polirom, 2002, 2010), *Pămîntul de sub tălpile ei* (1999; Polirom, 2003, 2008), *Furie* (2001), *Shalimar clovnul* (2005; Polirom, 2006), *Seducătoarea din Florența* (2008; Polirom, 2009). Cea mai recentă carte a sa este *Luka și Focul Vieții*, apărută în 2010. Pe lângă operele de ficțiune, a mai publicat culegerea de povestiri *Orient, Occident* (1994; Polirom, 2005, 2009) și volumele de publicistică *Patrii imaginare* (1992; Polirom, 2008) și *Dincolo de limite* (2002; Polirom, 2006). În 2007 lui Salman Rushdie i-a fost decernat titlul de Cavaler al Imperiului Britanic, iar în 2008 a devenit membru în American Academy of Arts and Letters.

Muntelui Cunoașterii, pe piscul căruia arde Focul Vieții. Aceste informații importante referitoare la geografia – și, în fond, însăși existența – Lumii Magice au fost secrete mii de ani, străjuite de niște misterioase creaturi ursuze, învăluite în mantii, care își spun Aalimi, sau Învățații. Însă taina ieșise de-acum la iveală. Fusese pusă la dispoziția marului public de către Rașid Khalifa prin numeroasele sale basme renumite. Așa că în Kahani toată lumea știa că există o Lume Magică în paralel cu lumea noastră ne-Magică, iar dinspre acea Realitate ne vin magia albă, magia neagră, visele, coșmarurile, poveștile, minciunile, balaurii, zînele, duhurile cu barbă

albastră, păsările mecanice cititoare de gînduri, comorile îngropate, muzica, ficțiunea, speranța, teama, darul vieții fără de moarte, îngerul morții, îngerul iubirii, întreprerurile, glumele, ideile bune, ideile proaste, sfîrșiturile fericite – în fond, tot ce este cît de cît interesant. Aalimii, care își imaginau despre Cunoaștere că le aparține și că este prea prețioasă pentru a fi împărtășită celorlalți, îl urau probabil pe Rașid Khalifa pentru că îi prinsese cu mîta-n sac.

Dar n-a venit încă vremea să vorbim – deși va trebui s-o facem în cele din urmă – despre Pisici. Mai întîi, e necesar să vorbim despre groaznicul lucru care s-a întîmplat în frumoasa noapte înstelată.

În fiecare joi, de la ora 19

Cele mai noi
și interesante
albume de jazz

sunt aduse de **Berti Barbera**

la **Radio România Muzical**

Emisiune cu arhivă audio online

se aude în FM (97,6 și 104,8)
live online
www.romania-muzical.ro

CORUL DE COPII RADIO DE ANI 65

**DIRIJOR: VOICU POPESCU * LA PIAN: CAMELIA CHIȚIBEA
DUMINICĂ * 14 NOIEMBRIE 2010 * ORA 18.00**

INVITAȚI DE ONOARE:

CORUL SOUND DIRIJOR: VOICU POPESCU

CORUL MADRIGAL DIRIJOR FONDATOR: MARIN CONSTANTIN

CORUL PRELUDIU DIRIJOR: VOICU ENĂCHESCU

CORUL ACADEMIC RADIO DIRIJOR: DAN MIHAI GOIA

PREZINTĂ: SORINA GOIA

INTERVIU CU VIOLONCELISTUL MISCHA MAISKY

„Este important să aduci clasice pure, nu să o faci

Născut în Letonia, educat în Rusia, repatriat în Israel, actualmente locuitor al Belgiei, Mischa Maisky este recunoscut drept unul dintre cei mai mari muzicieni ai lumii, fiind unicul violoncelist care a avut privilegiul să studieze cu Mstislav Rostropovici și Gregor Piatigorsky. A cîntat cu cele mai mari nume ale muzicii clasice internaționale, cum ar fi Maxim Vengerov, Radu Lupu, Joshua Bell, Evgeny Kissin și, nu în ultimul rînd, Martha Argerich, partenera sa constantă de muzică de cameră. De-a lungul timpului, Mischa Maisky a uimit auditoriul din toate colțurile lumii, prin sonoritatea unică și apariția în sălile de concert în cele mai nonconformiste costumații „de scenă”. La prima vedere, părul rebel, colierele cu semnificații mistice și hainele frapează orice privitor, însă în momentul în care sunetele violoncelului încep să răzbată în ecoul sălii de concert, rămîi mut de uimire în fața acestui muzician. Interpret și instrument, o singură ființă.

A fost la București. Și nu singur. Ci alături de cel mai important partener de muzică de cameră pe care l-a avut vreodată: Lily Maisky, fiica sa! Un vis devenit realitate, o dorință materializată în cel mai frumos mod cu putință.

Lily Maisky a fost, pentru cei aflați în sală, surpriza serii. La numai 23 de ani, fiica își acompania tatăl cu o incredibilă maturitate, inteligență și dăruire. Și în același timp, totul părea firesc. Lily Maisky dădea senzația că își

acompaniază tatăl dintotdeauna. Violoncel și pian, jonglău cu sunetele. Își aruncau jucăuș liniile melodice. Veselie, nostalgie, exaltare, melancolie. Lily și Mischa Maisky, doi creatori de imagini. Și sentimente intense. În cadrul interviului acordat la hotel am descoperit două suflete aproape identice, singura diferență fiind că unul era mai „trecut” prin viață decît celălalt. Mischa Maisky și Lily Maisky s-au completat la fel de minunat în vorbă, cum au făcut-o și pe scenă.

Interviu realizat de
Valentina Băințan, TVR Cultural

Ne aflăm într-un moment extrem de important al carierei dvs., pentru că ați reușit să transformați un vis în realitate. V-ați îndeplinit cea mai mare dorință.

Așa este. Să cînt alături de copiii mei a fost visul meu încă de la început, de cînd ei erau mici. Și iată că a devenit realitate. Cîntam deja de cîțiva ani. Uneori cîntăm și în formulă de trio, cu fiul meu, Sasha. Este un sentiment unic. (Privește emoționat către fiica sa.)

În cazul acesta, sperăm să vă vedem în trio și aici, la București.

Și eu îmi doresc.

Ați cîntat la Ateneul Român. Cu ce program ați venit la București? Ce lucrări ați propus publicului bucureștean?

Ooo, un program variat. În prima parte a serii am abordat un repertoriu clasic. Lucrări de Beethoven, Schumann și Debussy. Iar în partea a doua a serii a fost o propunere puțin neobișnuită pentru cei din sală, pentru că am cîntat muzică pur spaniolă. Este muzica pe care am iubit-o mereu. Și cu atît mai mult mă bucur că împărtășesc această dragoste de muzică, alături de fiica mea.

Cu toții am remarcat această conexiune specială. Lily, poți să ne spui cîteva lucruri despre tine?

Am început studiul pianului la 3 ani și jumătate. M-am născut la Paris, apoi ne-am mutat la Bruxelles, apoi am studiat în Belgia cu diferiți profesori. Pe urmă m-am mutat la Londra – aveam 14 ani – la Purcell School. Apoi am revenit la Bruxelles. Și acum, iată-mă aici, alături de tatăl meu. Îmi doresc să continui tot așa.

Așadar ești pe cont propriu de la 14 ani.

Da. În Anglia am fost la un internat unde atmosfera era mai strictă decît acasă. Trebuia să studiem din greu. Erau reguli foarte clare. Acasă era mai bine... (Rîde către tatăl ei.)

De obicei copiii își doresc să plece de acasă destul de devreme, ca să scape de pisălogeala părinților.

În ceea ce mă privește nu a fost cazul. Vroiam să studiez la o școală de muzică foarte bună, iar în Belgia nu există o asemenea școală. A fost o soluție necesară pentru a mă perfecționa.

Ai cîntat cu orchestra, dar și în recitaluri solo...

Am cîntat multe concerte cu orchestra, și solo. Toate reprezintă pentru mine momente de neuitat. Și sînt o fire deschisă la orice fel de experiență muzicală: solo, duo, trio, cvartete, orchestră... toate sînt incitante.

Cum este să cînti alături de un membru al familiei? Care este relația cu tatăl tău pe scenă?

Extrem de naturală. Spontană, plăcută. Fiecare recital este diferit. Unic. Și este minunat că putem călători împreună.

Este ideal. Domnule Maisky, ați fost întrebati la un moment dat despre multiculturalitatea dvs. Că sînteți născut în Letonia, ați studiat în Rusia, ați trăit o perioadă în Israel și, în final, v-ați mutat în Belgia. Iar dvs. ați răspuns că purtați un ceas elvețian, aveți un violoncel italian, o mașină japoneză și... un colier indian.

Ha-ha. Da. Și toți copiii mei sînt născuți în orașe diferite! (Rîde cu poftă.) Deci sînt un cetățean universal!

Și multicultural, într-adevăr. Sînteți deschis la influențele diferitelor

publicul în fața muzicii mai ușor de digerat“

culturi, la limbajul universal al lumii. De fapt, despre asta este vorba în muzică. Muzica este un limbaj înțeles de toată lumea.

Exact. Și este foarte important ca oamenii să fie conștienți de beneficiile pe care le au prin simplul fapt că există atât de multe culturi, tradiții, că sîntem atât de diverși! Trebuie să apreciem și să fim conștienți cît sîntem de norocoși că putem învăța unii de la alții! De multe ori oamenii se simt amenințați de diferitele religii și de multitudinea de culturi. Sau... de diferitele moduri de a cânta Bach...

Asta mă duce cu gîndul la un alt interviu al dvs. în care, la întrebarea dacă interpretați muzică modernă, ați răspuns: „Desigur. Cînt Bach“!

Da. Așa este. Bach poate fi extrem de modern. Depinde doar de modul de interpretare. Și de percepția fiecăruia asupra ideii de „modern“. Dar cînt și muzică contemporană. Nimeni nu e perfect, desigur, și încerc mereu să mă perfecționez în această direcție.

Vorbem despre oamenii care se tem de diferite religii, ideologii sau moduri de viață diferite. De ce credeți

că uneori sînt refractari și la ideea de a asculta muzică clasică? Mulți nu vor să vină în sălile de concert, de teamă că nu vor înțelege nimic.

Principala problemă cred că pleacă chiar de la noi, cei din zona muzicii clasice. De mulți, mulți ani am fost catalogați ca fiind extrem de conservatori, demodați și rigizi. Și mulți tineri nu au șansa să simtă adevărata muzică din cauza asta. Sînt îndepărtați de atmosfera „prețioasă“ din sălile de concert. Dar există mulți muzicieni care reușesc efectiv să rupă barierele acestea și încearcă să-i apropie pe cei „timizi“ de zona muzicii clasice.

Există multe exemple în această direcție. Crossover-ul este unul dintre ele. Combinații între muzica clasică și cea de jazz, sau muzică clasică și proiecții video. Credeți că aceasta este soluția apropierii cît mai multor oameni de zona muzicii culte?

Este puțin delicată această chestiune. Este important să încerci să aduci publicul în fața muzicii clasice pure, nu să faci muzică clasică mai ușor de digerat punînd-o în diverse combinații, uneori... nereușite. Trebuie să dezvoltăm eficient gustul și aprecierea publicului față de muzică. Desigur, crossover-ul poate fi și o opțiune reușită uneori.

Lily, cum decurg repetițiile voastre? S-a întîmplat vreodată să aveți păreri contradictorii?

Nu este necesar să repetăm prea mult. Avem o comunicare interioară reciprocă foarte bună. Și ne înțelegem din priviri. Ne simțim foarte bine unul pe celălalt.

Aș vrea să-mi spuneți cîteva lucruri despre fiul dvs. Toți studiază muzica?

Cel mai mic are 16 luni... și tind să cred că se naște deja în el instinctul de dirijor. (Rîde.) Fiul meu cel mare, Sahsa, este violonist și studiază la Viena. Cel mijlociu, Maxim, are 6 ani și studiază pianul.

Și toți cei mari și-au dorit să cînte la un instrument?

Ca părinte, trebuie să-i ghidezi de cînd sînt mici, pentru că la vîrste fragede nu sînt foarte interesați să „muncească“. E nevoie de multă disciplină, de mult sacrificiu. Le-am spus mereu copiilor mei că orice altceva ar face în viață, nu este ușor. Fiecare meserie are dificultatea ei. Însă ca muzician trebuie să începi de foarte devreme. Deci părinții – sau cei apropiați – au cel mai important rol în educarea către această direcție.

„SÎNT UN OM FERICIT ȘI ÎMPLINIT“

Ce planuri de viitor aveți?

Oooo, multe. Plănuim să înregistrăm muzică spaniolă. Recent ne-am întors dintr-un turneu în Spania și Franța. Apoi plecăm în Coreea alături de Sasha. Avem planificat programul concertistic pînă în luna mai a anului viitor.

Ce face familia Maisky în timpul liber? De fapt, cred că mai corect este să vă întreb dacă aveți timp liber...

Depinde cum privești ideea de timp liber. Eu, din păcate, călătoresc prea mult din cauza concertelor și recitalurilor. Este greu să echilibrez cariera cu viața de familie. De cîte ori mă întorc acasă, încerc să petrec cît mai mult timp cu toată familia. Și sînt multe alte lucruri pe care îmi doresc să le fac, însă mereu le amîn. Îmi spun că voi face mîine un lucru, sau poate săptămîna viitoare, sau peste o lună... sau... poate în viața viitoare.

Lily, ce hobby-uri ai?

Eu locuiesc în Bruxelles, în oraș, părinții stau la periferie. Așa că îmi place să petrec cît mai mult timp cu prietenii, să citesc, să meditez. Mai studiez rusa și fac yoga. Și studiez mult.

Unde te vezi peste 10 ani?

Mă gîndesc de multe ori la asta. În acest moment, muzica de cameră este ceea ce-mi doresc să fac, în special duo-uri. Vreau să interpretez și cvartete, cvintete... Încerc mereu să progrez, să „cresc“. Nu am un țel anume, ci vreau să trăiesc fiecare clipă cît mai folositor cu putință.

Domnule Maisky, aveți de ce să fiți mîndru. Și cred că se poate spune că ați reușit cu succes să găsiți cel mai bun echilibru între viața de familie și muzică.

Cred că da. Pot spune că sînt un om fericit și împlinit.

SECRETUL ADRIANEI

Adriana BABEȚI

Caramelle și canoane

După o viroză cu frisoane, după hi-doșeniile de la televizor și din presă, după ce m-am întors de la înmormintarea lui Dani, cea mai înaltă și vioaie fetiță din fosta noastră clasă de la primară, după ce am aflat că încă două cunoștințe sînt foarte, foarte bolnave, m-am prăbușit pur și simplu, și așa prăbușită am rămas preț de câteva zile. Încet-încet însă, cu sunătoare de 500 mg, cu cite-un espresso criminal, m-am apucat de păr și m-am smuls din smîrcuri. Recunosc, mi-au dat un mic brînci și citeva întâmplări bune care, cu toată istoveala, mi-au adus un dram de bucurie. Mi-am zis să n-o las să-mi scape printre degete și am sporit-o cum m-am priceput mai bine ori de una singură, ori cu ajutor.

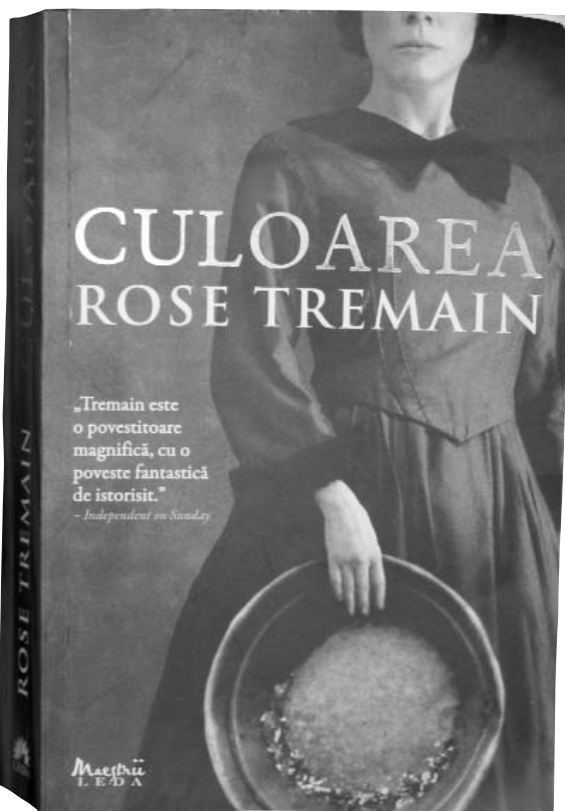
În ordinea întâmplărilor, primele bucurii au venit chiar din locul unde îmi țin cartea de muncă, așa că o să spun că în fine visul nostru de a avea un centru de studii regionale la universitate s-a împlinit, că atunci cînd și-au lansat cărțile citeva scriitori importanți, amfiteatrele au fost arhipline, că am găsit citeva teme grozave pentru licențele și dizertațiile de la vară, care m-au înaripat și pe mine, și pe junii studioși. De fapt, de-acolo, dinspre ei mi-au venit injecțiile cu serotonină. Pentru că ne dădeau ghes întâmplările din jur, dar și pentru că temele pe care le măcinam ba cu unii, ba cu alții se legau mult de ce se desfășura pe e-crane și-n ziare, studenții au vrut să discutăm deschis la seminar despre citeva lucruri. Masteranzii de la comunicare interculturală (anul II), despre cît de adevărat e falimentul lui multi-culti în Europa, cei din anul I, despre problema moscheilor în Elveția și a țiganilor din Franța (dar de la Timișoara?!), iar doctoranzii, despre Adrian Păunescu. Au vorbit ei, am vorbit eu, fiecare așa cum credea. Uneori părerile noastre s-au ciocnit, dar de cele mai multe ori ne-am întîlnit –

dacă nu de tot, măcar la jumătatea drumului. Și ce s-a văzut pe un eșantion din generația care la Revoluție avea doi-trei ani? Că toți joacă, într-adevăr, în alt film, despre care însă nu m-aș pripi să spun că e mai prost sau mai bun decît al nostru.

Apoi, pentru că a venit în galop ziuă mea, m-am bucurat de tot ce-am primit. A fost cea mai frumoasă, însoțită și caldă zi de cînd mă știu (peste 20 de grade la soare). Iar cînd pe această adevărată mană cerească au sosit zeci de telefoane, sms-uri, emailuri, flori, m-am topit pur și simplu. N-am stat nici eu cu mîinile în sîn și mi-am achiziționat niște lucruri care mă pot pune într-o lumină aiurea, dar mă risc și mărturisesc că mi-am făcut cadou trei romane polițiste din seria nordică, plus *Aventurile lui Habarnam* și, de la un anticar, o carte franceză despre etimologiile surpriză. Mi-am luat o pereche de ghete nemțești cu care am tropăit direct din magazin vreo 5 km prin parcuri, cu o singură oprire, spre final, la fosta cofetărie „Dezrobirea”, apoi „Doina”, acum „Verona”. Acolo mi-am răvășit papilele de plăcere, fiindcă am hăpăit o savarină, am dat pe gît un suc, ba, mai mult, mi-am luat la pachet o pungă de caramelle. Cuprinsă de remușcări pentru ce grozăvenie calorică am stîrnit, m-am aruncat acasă pe cîrțoiul cu etimologii, unde am descoperit că bomboanele mele se trag din aceeași tulpină, ba chiar rădăcină (care-i *kanna* grec. sau *canna* lat., adică trestia noastră) cu belicoasa canonadă, ba chiar cu canonul lui Harold Bloom. Asta după ce bunătatea lipicioasă a devenit din *canna melis* (trestie cu miere) caramel, fiindcă spaniolii îi spuneau trestiei *caramillo*. Așa că mi-a mai venit inima la loc.

Goana după culoare

Nu știu alții cum sînt, dar eu, de cînd am citit *Restaurația* lui Rose Tremain, în frumoșii ani 2000, am mai pus un scriitor acolo, în raftul cu „de urmărit”. Și iarăși nu știu cum se face, însă această scriitoare, catalogată drept autoare de romane istorice, e cu totul alta de la o carte la alta, și rămîne uniformă printr-un farmec lucrat al scriiturii. Dacă tot vorbim despre *Restaurația*, nu trebuie uitat nici filmul din 1996, cu un Robert Downey jr. superb...

Bogdan-Alexandru Stănescu

De data asta, Tremain nu sare prea departe pe spirala timpului, ci abia într-un agitat secol al XIX-lea, într-o Nouă Zeelandă cuprinsă de febra goanei după aur.

Într-o primă sută de pagini, cu mare economie de mijloace, scriitoarea reușește să picteze un peisaj sumbru, o lume lipsită de reguli, unde fiecare e liber să se lupte cum poate cu natura. Joseph Blackstone părăsește Norfolkul nativ, împreună cu soția și mama sa, văduvă, pentru a deveni colonist într-o Nouă Zeelandă plină de promisiuni. Pe o coastă bătută de vînturi aspre,

departe de orice altă așezare umană, un Joseph îndrîjit și măcinat de o rană ascunsă în trecut încearcă să construiască, odată cu noua lui fermă, o viață la fel de nouă. Navigînd între personaje și stiluri indirect și direct, Tremain face încet-încet lumină asupra acestui triunghi format dintr-un bărbat închis în sine, bîntuit de vinovăție, o femeie atrasă de misterul și aventura promise de această nouă viață și o văduvă bătrînă și bovarică, picată ca nuca-n perete în acel spațiu al pionieratului. Soția lui Joseph, cel mai puternic personaj al romanului, îi datorează acestuia faptul de a o fi salvat de la soarta ce o păștea cam pe fiecare femeie inteligentă în epoca victoriană: aceea de a muri în postura de guvernantă. Ea e singurul personaj liber, în sensul în care nu e îndreptat doar de necesitate spre acele tărîmuri, ci simte o puternică atracție spre munții Zeelandei. De partea cealaltă, bătrîna văduvă, ruina de un soț care-o ruina se joacă de noroc, un soț pe care-l omorîse curiozitatea (încercînd să examineze îndeaproape un struț, animal curios, la rîndul său), e obligată să-i urmeze pe cei doi în aventura lor, pentru a nu muri de foame.

Devine foarte repede evident că foamea de necunoscut a lui Harriet nu va putea fi satisfăcută de un Joseph mîncat pe dinăuntru de cancerul vinovăției. Iar dorința lui de a avea mereu mai mult și mai mult va fi aproape împlinită atunci cînd găsește mici cantități de pulbere de aur în propria curte. În acest punct proza se rupe, devine din ce în ce mai accelerată, pe măsură ce-l urmărim pe Joseph săpînd după aur pe malurile rîului Koki-tika, pe Harriet îngropîndu-și soacra și luînd-o pe urmele soțului. Țesătura

SEMNAL

Victor Neumann, Armin Heinen (editori), *Istoria României prin concepte. Perspective alternative asupra limbajelor social-politice*, colecția „Historia”, Editura Polirom, 432 de pagini, 44.95 lei

„Volumul contribuie la studiul istoriei românești prin descrierea și comentarea termenilor, conceptelor și limbajelor selectate din textele juridice, politice, istoriografice, literare și sociologice. În acest fel, ideile și mesajele care au dominat gîndirea politică în diverse perioade ale istoriei României moderne și contemporane devin mai accesibile. Contextualizarea fenomenelor cercetate a facilitat ipoteze de lucru incitante, noi interpretări și concluzii temeinic argumentate. Resemantizarea unor concepte – acolo unde acestea sînt în relație cu aspirațiile comunitar-civice de astăzi – indică latura pragmatică a cercetării. Teoria generală privind istoria conceptuală se îmbină cu studiul de caz, pe de o parte clarificînd importanța unei *Begriffsgeschichte* românești, iar pe de alta demonstrînd cum demitizarea face posibilă înțelegerea mai obiectivă a trecutului.” (Victor Neumann, Armin Heinen)

Din cuprins: Este utilă rescrierea istoriei României? Evoluția conceptelor social-politice și alternativele interpretative • Elaborarea istoriei României: dezbateri metodologice • Conceptul de educație în gîndirea iluminist-romantică a românilor din Transilvania • Conceptul de patriotism în cultura română •

Dan Perjovschi, *20/22. Douăzeci de ani de texte*, colecția „Performa”, Editura Cartea Românească, 312 pagini, 29.95 lei

Volumul conține desene ale autorului.

20/22. Douăzeci de ani de texte trasează istoria lui Dan Perjovschi la revista 22 și, implicit, istoria României ultimilor 20 de ani. În 1991, Dan Perjovschi devine membru al redacției, unde este angajat și astăzi. Ceea ce face din acest volum unul inedit este faptul că pentru prima oară Perjovschi este devoalat publicului în calitate de cronicar. Altfel spus, personajul principal al acestei cărți este Perjovschi scriitorul. Volumul scoate la iveală un foarte fin stilist, un excelent observator al lumii înconjurătoare, un critic pertinent al fenomenului cultural, politic, economic și social românesc și internațional.

„Desenele lui Dan Perjovschi, care alternează cu virtuozitate între caricatură, cartoon și graffiti, instruiesc privirea în vederea descoperirii legăturii complexe dintre viața cotidiană, agenda politică și autodefinirea culturală.” (Marius Babias)

„Nu avem mulți editorialiști dotați cu o asemenea energie a conciziei ca Dan Perjovschi.” (Radu Cosașu)

firavă a unei căsnicii artificiale se destramă imediat ce intervine „culoarea”. Joseph se transformă într-un animal, un monstru mizerabil însoțit de un alt asemenea produs al goanei după aur, tînărul Will, cel ce-și oferă serviciile sexuale celui ce-i pare că va da de urmele culorii. Aici construcția lui Tremain îmi pare artificială: după ce aflăm că moartea unei iubiri din tinerețe (de care se făcuse, într-adevăr, vinovat) este viermele care-l rodea, soluția homosexualității dezlănțuite acolo, la limitele civilizației, unde fantoma victorianismului își pierde din putere... mi se pare ieftină. De unde abia rezolvase misterul tinerei din Norfolkul natal, pe care o omoară involuntar, provocîndu-i un avort, iată că ne oferă și soluția ideală pentru un alt fel de scriitor, Fowles poate.

În același timp, simetria prin care Harriet își găsește și ea eliberarea sexuală cu chinezul Pao Yi, alături de care trăiește săptămîni pline de pasiune, mi se pare la fel de ieftină.

Cînd își respectă propriile reguli, lui Tremain îi iese treaba

Ce e foarte bun aici e felul în care Tremain construiește lumea absolut imundă a căutătorilor de aur, înghesuți fiecare pe parcelele lor închiriate, trăind în mizeria materială și morală pe care numai un potop miniatural o poate șterge. Alt semn de măiestrie e faptul că Tremain reușește să-ți stîrnească simpatia pentru tulburatul și deloc simpaticul Joseph. În același timp, dorința ei de a schimba punctul de vedere de la un personaj la altul, oricît de ne semnificativ ar fi acela, pare cîteodată a fi o pălărie prea mare pentru un roman ca acesta. De

exemplu, a sta în mintea lui Pao Yi mi se pare cam prea mult. La fel, excursiile prin gîndurile dădacei Maori Paore, minte învăluită total de mituri și legende locale, iarăși arată ca și cum ar fi din alt film.

Aici se pare că Tremain a vrut să-și ducă pînă-n pînzele albe regula numărul 1, cea prin care sfătuiește tinerii scriitori să uite despre celebra vorbă *scrieți despre ceea ce cunoașteți foarte bine*. Nu, spune Tremain, scrieți tocmai despre ceea ce nu cunoașteți, astfel veți ajunge să aveți o imagine exactă asupra lumii, folosiți-vă imaginația ca și cum ar fi propria memorie.

Într-adevăr, cînd își respectă propriile reguli, lui Tremain îi iese treaba: Noua Zeelandă bătută de vînturi sălbatică, unde zăpada ce cade din cerul aflat foarte jos are o greutate neverosimilă, unde natura pare a avea chiar dorința de a pune la pămînt tot ceea ce omul încearcă să facă, ei bine, în aceste pasaje Tremain e magistrală. Cînd descrie însă Norfolkul de secol

al XIX-lea al lui Joseph, pasajele par decupate din Thomas Hardy. Nu par a la Hardy, ci decupate din Hardy...

A-i găsi nod în papură e o formă de alint

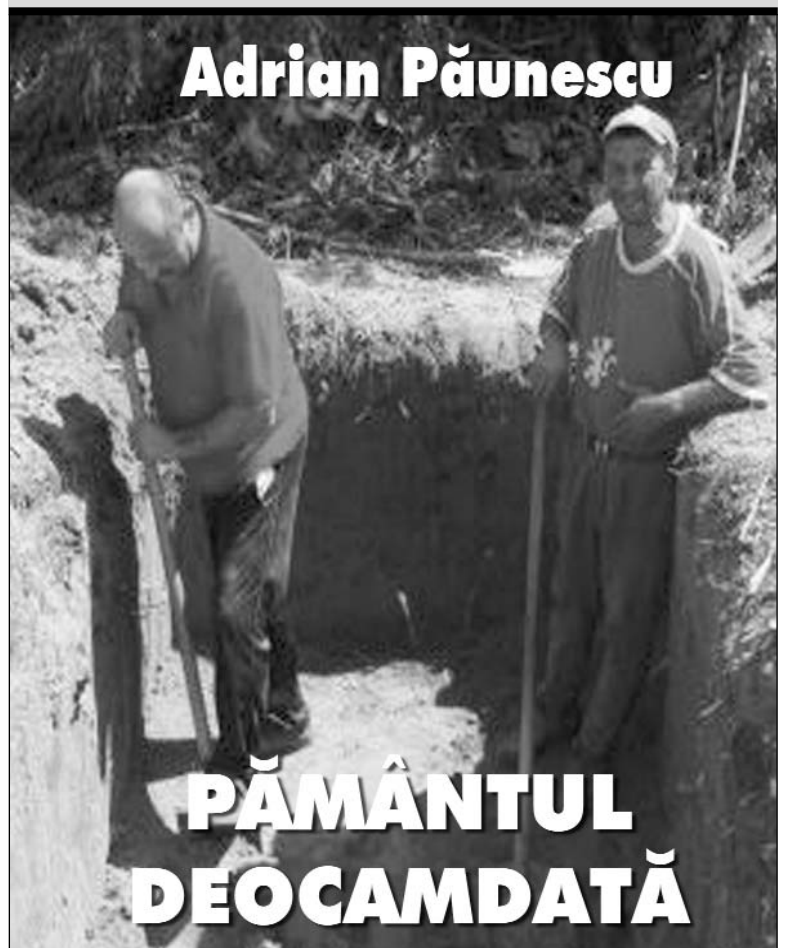
Nu e cel mai bun roman al lui Tremain. De exemplu, ca să las celebrele *Restaurația și Drumul spre casă*, în *Muzică și tăcere* Tremain are un proiect mult mai ambițios: viața unui muzicant englez la curtea Danemarcei secolului al XV-lea. Un roman absolut minunat. Dar adevărul e că, în cazul unei scriitoare cum e Rose Tremain, faptul că-i găsim nod în papură e o formă de alint.

Că tot veni vorba de regulile de aur ale scriitorului, nu pot să nu-mi amintesc a zecea regulă a lui Will Self: consideră-te o corporație cu un singur angajat: nu uita să pleci la team-building (lungi plimbări de unul singur). Dă petreceri de Crăciun în care stai singur în biroul tău și strigi la tine însuși în timp ce bei o sticlă de vin alb. Apoi masturbează-te sub același birou. Senzația de jenă de a doua zi va fi una foarte autentică.

Rose Tremain, *Culoarea*, traducere de Ovidiu Petrișor, Editura Leda, 2010

BIBLIOTECA DIN PETRILA DE ION BARBU

Am aruncat Suplimentul de cultură în aer!

SUPLIMENTUL DE CULTURĂ SE AUDE LA

în fiecare vineri, de la 20.00

Cu George Onofrei

Adevărul invidiei (II)

Pentru a putea analiza adevărurile invidiei – fie că este a noastră, în raport cu alții, fie că este a altora față de noi –, trebuie să ne eliberăm de intensitatea teribilă a acestui sentiment omenesc.

Să ocolim slavul *pizma* și să mergem direct la strămoșii noștri apuseni, cei raționali și solari. În *invidia esse*, pe latinește, înseamnă a fi urît de moarte. Acel dezechilibru al raportului între Y (cel ce invidiază) și X (cel invidiat) capătă uneori o dimensiune abisală. Succesul, calitatea, meritul individual sînt acoperite de imaginația invidiosului cu un torrent de invective, care pe

cei din afara acestei zone minate pare să nu-i intereseze. De la un anumit stadiu, întreaga lume conspiră pentru a-l susține pe X și a-l nedreptăți pe Y. Și, dacă primul nu conștientizează sau ignoră această universală desfășurare de forțe în beneficiul său, al doilea o va simți, tot mai puternic, în toată grozăvia ei. Invidia îl afectează așadar mai ales pe cel ce o încearcă; și care, neputîndu-se obiectiva, e impregnat și apoi mîncat de acidul urii.

Invidiatul, în schimb, e de două ori norocos. În primul rînd, este pizmuit pentru ceva, făcut ori deținut de el

(o mașină, o casă, o călătorie în străinătate, un premiu, un serviciu, o funcție, bani, o bursă, altele), iar invidia pusă în actul calomniei îi va reconfirma achizițiile și posesiunile. Cu cît voi fi mai injuriat pentru ceva ce am, sau pentru ceva ce am făcut, cu atît aceste lucruri și fapte se dovedesc mai importante. Nimeni nu m-ar invidia pentru ceva ce n-ar conta.

Însă dincolo de un adevăr general pînă la urmă reconfortant, mai există cîteva adevăruri factuale pe care le putem extrage din acel latin și atît de exact *in invidia esse*. Cum putem ajunge la ele? Comparînd discursul re-

sentimentar al invidiosului cu discursul ipocrit al lingușitorului. Acesta din urmă e mult mai periculos pentru integritatea unei conștiințe de sine. Fiindcă aproape toți avem tendința de a ne crede mai buni, mai cinstiți, mai inteligenți, mai talentați decît sîntem în realitate, o laudă interesată ce merge în sensul acestor proiecții are șanse mai mari să treacă de sistemul nostru de apărare, în raport cu o calomnie jenantă. La minciuni debitate pe seama ta, ajungi să rîzi în hohote. E mult mai dificil să-ți păstrezi umorul și liniștea interioară atunci cînd o lingușeală mai subțire sau mai groasă se întîlnește cu aspirațiile tale adînci și secrete: cu ceea ce am vrea noi de

BUCUREȘTI FAR WEST

Daniel CRISTEA-ENACHE

la noi înșine să fim, să realizăm, să reușim.

De aceea, oricît ar părea de ciudat, eu prefer laudelor (întotdeauna „meritate”) criticile, fie ele și nedrepte, incorecte, anonime, mizerabile. Procesez referințele negative și atacurile la persoană cu o atenție concentrată și distributivă. Trec destul de ușor de nivelul urii oarbe care lovește aiurea, acuzîndu-mă că am făcut ce n-am făcut și că n-am făcut ce am făcut. Și caut anume acele puncte pe care pînă și un spirit resentimentar mi le recunoaște, în

rîndurile și printre rîndurile sale. Cînd, de pildă, o autoare declară că tot ceea ce o disperă, în lumea culturală românească, e faptul că un critic mediocru precum Daniel Cristea-Enache e pe val, eu nu mă supăr pentru „mediocru” (e dreptul ei să susțină asta), ci mă bucur pentru acest „pe val” care o scoate din minți.

„Succesul” de public și de stimă, atît de relativ dacă mi l-ar fi servit un ins lingușitor, îmi este omologat, de către cel resentimentar, cu întreaga greutate a invidiei sale.

DIABLOGURI

Veronica D. Niculescu & Emil BRUMARU

Cărți, polen și o găină

Emil Brumar: Pofta mea de lectură s-ar putea să fie doar un derivat al singurătății, o compensare a spaimei că se duce, se duce naibii viața asta și nu fac nimic, nu știu nimic ca lumea, nu înțeleg ceva care să semene chiar a viață cu mirosuri, și gusturi, și lumini, și sunete tandre... Mă amăgesc cu fel de fel de autori, m-am băgat în textele astea mai grele doar ca să aflu de ce le-am tot ocolit mereu, poate din prostie, poate din prea plinul concret al felului meu de a scrie, de a percepe, de a pipăi cuvîntu-n pielea goală. Oricum, mi se pare că de abia acum înțeleg, am disponibilitatea să pricep, să mă bălăcesc în ceva spre care tinjeam, dar îmi era inaccesibil. Îmi paraliza mintea orice lectură cu termeni mai abstracti. E simbătă, a fost femeia care aduce o dată la două săptămîni brînză de vaci și lapte. Vroia să-mi dea și o găină moartă!

Veronica D. Niculescu: M-am trezit deja obosită, adică ochii sînt mereu obosiți. Durere, usturime, umflături, așchii în glob. Trebuie neapărat să mă opresc din maratoanele astea. Mi-e dor și mie să citesc pur și simplu, să mă scald. Să reiau Cioran, tot; după zece ani și mai bine, o să fie complet diferit. Cititoarea e alta.

Pe birou am găsit polen scuturat de la floarea-soarelui, o grămăjoară blondă.

Aseară era atît de plină librăria, încît nu puteai pătrunde în spațiul lansării. Erau blocate intrările, oamenii stăteau în picioare, doar cițiva în față aveau scaune. Am stat în încăperea alăturată, toți eram în picioare, flească, ascultînd mai mult în boxe ce se vorbea, mai aruncînd cîte-o privire dincolo. M-am mai învîrtit printre cărți, după o oră și un pic am plecat. Ce mi-a plăcut însă a fost că am stat o vreme sprijinită de standul cu cărți de teatru și am putut răsfoi o mulțime. Am găsit și o altă traducere din *Faust* – detectat iarăși pasajul acela căutat, dar tot mai bine sună în prima variantă, rămîn la aceea.

Era să iei o găină! Mai bine una vie, de jucat cu ea în copac și scotocit de ouă. De făcut gogol-mogol ca în copilărie. Mi-e dor

de duminici nelucrătoare, mi-e dor de plictiseală.

E.B.: M-a cam indispus cafeaua asta acră, dar am băut-o cu gîndul să-mi fac alta.

Sînt tentat să recitesc *Blîndețea nopții* a lui Fitzgerald, nu știu de ce, și să revăd *Marele Gatsby*; amîndouă sînt traduse de Mircea Ivănescu, una are chiar o prefață de el, lunguță... Curios, era tradusă din 1967! Culmea e că am găsit un cărțoi mic, dar gros, cu viața lui Fitzgerald, da' gros, gros, și răsfoindu-l am văzut că era cumva mereu la concurență cu Hemingway!!! Mi-aduc aminte cu ce plăcere citeam cîndva Hemingway! Îl sorbeam, nu alta... (Am terminat cărțulia aceea despre Kierkegaard și o să trec abrupt la *Conceptul de Anxietate*.) Se pot face toate astea măcar într-o săptămîină? Tare mult aș vrea.

Tu vezi ce grămăjoare de polen mai face floarea-soarelui și ce flori mai găsești, să le tai cu forfecuța și să le pui în pahare cu apă proaspătă, să mai miroasă a vară prin casă.

V.D.N.: Aici plouă, a plouat toată noaptea. E cam întuneric, nu prea văd, bijbii făcînd cafeaua pe întuneric, destul de plăcute orele astea cu croncănit de ciori și urlete de haite de ciini. Și apoi, deodată cu lumina, liniștea și un interval împlietrit, nici un om nu va clinti încă o vreme. *Blîndețea nopții* am avut-o și eu recent cu mine, la Timișoara. Mă tenta recitirea tocmai fiindcă era tradusă de Ivănescu, de fapt urmăream atentă formulările în română, nu povestea. Floarea-soarelui a făcut iar grămăjoară de polen pe birou. Peste noapte i se umple pălăriuța pe toți porii, cu polen gras, noaptea se scutură. Suflu, se umple la loc. Înduioșătoare. N-am albine să-i dau. Îmi scrii mult și mă bucur, am cu cine vorbi dimineața...

Citești pe rupe și te simți bine. Cred că, într-adevăr, cele mai grele perioade sînt cele în care nu poți nici măcar să citești. Încep și eu, ușor-ușor, să văd luminița din capătul maratonului. Deși mai e cale lungă, se întrezărește ceva.

Ispita drumului: de la Tanta la Chicago

Dentistul Alaa al-Aswani este unul dintre cei mai populari scriitori de limbă arabă ai momentului. Cărțile sale au sfidat cenzura egipteană, fiind traduse și citite în prezent în zeci de țări. *Blocul iacobian* este romanul cel mai cunoscut, care a avut un succes uriaș încă de la lansare. Al-Aswani a recunoscut că principala sursă de inspirație atunci cînd scrie este propria-i meserie de dentist, o meserie care-l ajută să cunoască mulți oameni și care îi permite totodată să-și dedice o bună parte din timp literaturii.

Bogdan Romaniuc

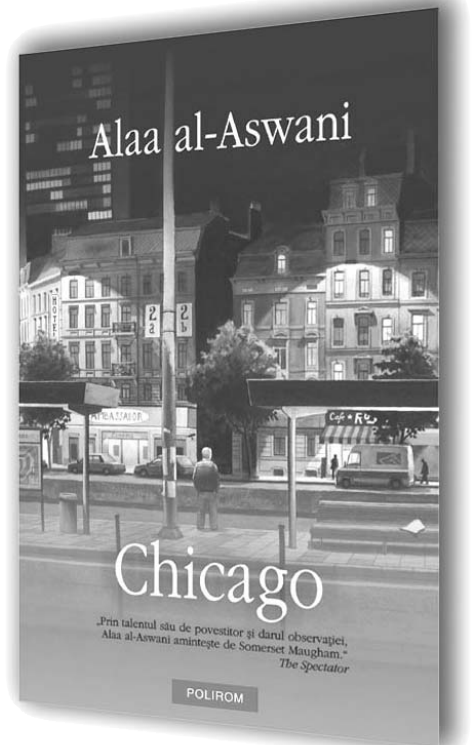
Chicago este o altă carte importantă a lui Al-Aswani, apărută pentru prima oară, în limba arabă, în anul 2006. În acest roman un rol important îi revine unei tinere femei egiptene, care face un doctorat în histologie în Statele Unite. După șocul cultural de la începutul experienței sale pe pămînt american, ea ajunge în final să pună în aplicare educația conservatoare primită în Egipt.

Saymaa Muhammadi este studentă la Medicină la Universitatea din Chicago, unul dintre orașele simbol ale Americii. Alegerea orașului Chicago nu este întîmplătoare și observăm acest lucru în primul rînd din atenția acordată istoriei locului și a destinului său în istorie, în prima parte a cărții, dar și din numeroasele trimiteri la „axa” Cairo-Chicago, la diferența dintre lumea veche și lumea nouă. După povestea orașului american, scriitorul ne trimite în Tanta, oraș situat între Cairo și Alexandria, locul de naștere a lui Saymaa, fiica profesorului Muhammad: „Saymaa n-a plecat din Tanta decît foarte rar: o dată pentru a lua parte la nunta unei rude din Cairo și de cîteva ori, cînd era copil, însoțindu-și vara părinții la Alexandria. Saymaa a venit de la Tanta la Chicago așa, pe nepusă masă, fără nici un

fel de pregătire, ca un om care se aruncă în mare cu toate hainele pe el, deși nu știe să înoate”.

Corupție politică și ipocrizie religioasă

Chicago seamănă în multe privințe cu *Orient, Occident* a lui Salman Rushdie, o carte provocatoare despre fascinația Occidentului și nostalgia Orientului unde, pe lîngă antiteza permanentă dintre cele două lumi, descoperim și un conflict interior, „o luptă corp la corp între acolo și aici, între ispita rădăcinilor și cea a drumului”. Mozaicul de culori pe care-l alcătuiesc romanele ambilor scriitori

face ca naționalitatea și identitatea personajelor să fie greu de stabilit.

La fel ca în *Blocul Iacobian*, indivizii din *Chicago* duc o existență alcătuită din contradicții și din eșecuri repetate. Unii sînt răi, alții buni, săraci și bogați, cinștiți și mincinoși, unii își neagă originea, renunțînd la moștenirea culturală, alții cad în extremism sau devin corupți. Cei mai mulți însă știu să meargă pînă la capăt în a-și apăra demnitatea, drepturile și libertatea, fie acasă, la Cairo, fie în exil, la Chicago. Sînt evocate în roman atît corupția politică, cît și ipocrizia religioasă. Lipsa democrației, spune Alaa al-Aswani, se simte nu doar în țările musulmane, ci și în multe state occidentale.

Un lucru este cert: e greu să fii un bun musulman în America după 11 septembrie.

Al-Aswani continuă în *Chicago* lupta împotriva dictaturii și cenzurii egiptene, critica unei societăți căreia, de această dată, îi așază în față oglinda americană. Surpriza nu întîrzie însă să apară: cele două lumi par să aibă prea multe lucruri în comun, și nu neapărat într-un sens pozitiv. Indiferent că sînt americani sau egipteni, personajele din *Chicago* au aceleași întrebări despre lumile și sistemele în care trăiesc, despre trecut și viitor.

Alaa Al-Aswani,
Chicago,
colecția „Biblioteca
Polirom.
Proză XXI”,
Editura Polirom,
2010, 29.95 lei

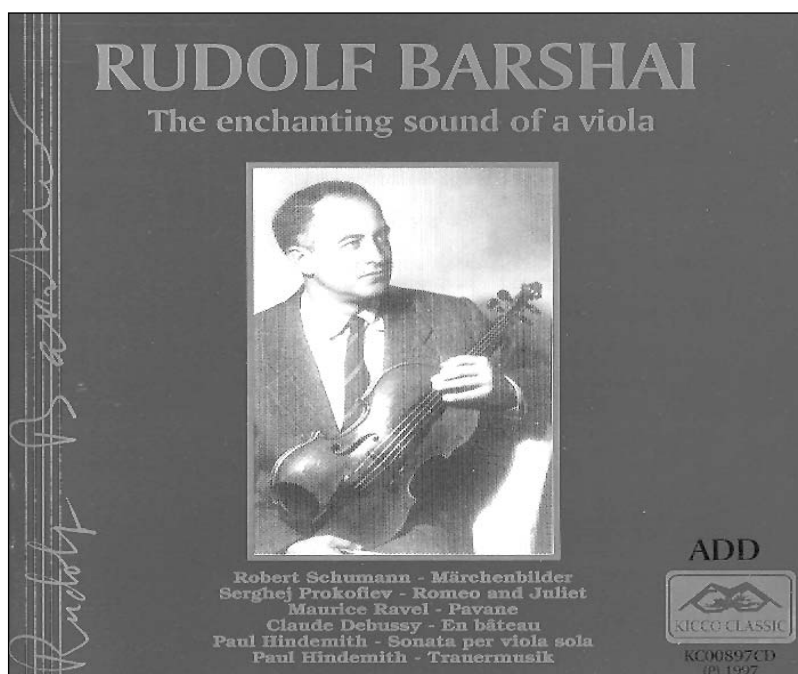
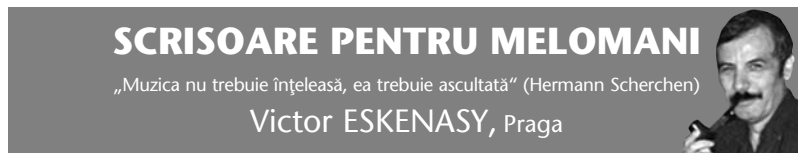
În amintirea unui muzician prestigios: Rudolf Barshai (1924-2010)

Cu puțin timp înainte de a se retrage discret din această lume, Rudolf Barshai, altist, dirijor și orchestrator de mare talent, povestea, într-un interviu apărut în presa muzicală rusă, istoria ultimei sale realizări, transcripția *Artei fugii* a lui Bach într-o versiune orchestrală. O întreprindere ce îl așază în galeria unor dirijori de prestigiu, în același timp intelectuali profunzi, dotați cu harul și puterea de a-și depăși condiția simplului mediator între compozitor, orchestră și public. Hermann Scherchen, Wilhelm Furtwängler, Leonard Bernstein sînt primele nume ce îmi vin în gând... Barshai a încetat din viață săptămîna trecută la Basel, la vîrsta de 86 de ani.

Rezumate pe scurt, spusele sale trimit la un întreg univers muzical melomanul care, asemenea mie, i-a cunoscut și admirat, la extreme ale carierei lui, doar splendida artă a violei în înregistrări din anii '60 și pasiunea pusă în interpretarea și promovarea simfoniilor lui Șostakoviici în lume, cea mai bine cunoscută fiind integrala realizată cu Orchestra Radio WDR din Köln, în deceniul '90 (un set de discuri ce poate fi pus lîngă cele celebre ale lui Mravinski și Kondrașin).

Impulsul de a studia opusul lui Bach i-l a dat, în anii '50, pianista Maria Ludina. „Este obligația, datoria, misiunea dumitale“, i-ar fi spus scurt legendara pianistă în fața Conservatorului de la Moscova, în prezența unui grup de colegi, după care s-ar fi întors și plecat.

A urmat o străduință de o viață în care l-au ajutat, cu îndrumările și încurajările lor, alte două genii ale vieții muzicale ruse, compozitorii Alexandr Lokșin și Dmitri Șostakoviici, care i-a fost și profesor de compoziție în anii '50. Cel din urmă, pe care l-a venerat întreaga viață, i-ar fi spus: „Să știți că veți întâmpina o mulțime de critici. Vă cer imperativ să nu ascultați niciodată pe nimeni. Nu refaceți nimic, urmați-vă calea; mulți vă vor da sfaturi, dar nu vă încredeți decît în simțul dumneavoastră interior și veți reuși...“. Barshai a lucrat la prima versiune 20 de ani și la premiera ei în 1970, cu Orchestra de cameră din Moscova – unul din primele ansambluri camerale ale lumii în epocă

și al cărei fondator a fost în 1955 –, au asistat și Șostakoviici, și Lokșin.

Amîndurora, Barshai le-a purtat recunoștința dirijîndu-le simfoniile, după emigrarea sa în Occident, în 1977, pe toate scenele lumii. Alexandr Lokșin (1920-1987), cu siguranță puțin cunoscut românilor, a fost unul din cei mai interesanți compozitori ruși ai secolului XX, autor a 11 simfonii, calificat drept „geniu“ de Șostakoviici, dar persecutat și minimalizat constant de NKVD și ideologiei stalinisti ai scenei muzicale sovietice. Barshai și Arvid Jansons au fost principalii dirijori promotori ai muzicii sale, iar Simfonia a 9-a, deosebit de frumoasă, și alte cîteva lucrări reprezentative pot fi ascultate pe un disc *Olympia* (MKM 208), din 2007.

Imaginea muzicianului Barshai se regăsește în amintirile multora din cei alături de care a cîntat (și a fost, între altele, fondator al cvartetelor Borodin și Ceaikovski și acompaniator al lui David Oistrach, Yehudi Menuhin și Sviatoslav Richter la pupitrul Orchestrei sale de cameră din Moscova). Richter este, de altfel, cel care, în caietele sale jurnal, îl caracterizează cel mai bine: „un muzician magnific...“, în căutare constantă a unor piese muzicale uitate pentru a le prezenta publicului în maniera cea mai complexă. Dorește foarte mult să dirijeze mari orchestre simfonice – nota Richter în 1971 –, dar în acest domeniu lucrurile nu merg la fel de bine... Fără îndoială îi lipsește ceva din anvergura artistică indispensabilă pentru a dirija mari orchestre, are prea mult mania detailiului, care rănește susceptibilitatea

omniprezentă a marilor orchestre [...] ce au oroare de manierele doctorale și cu care trebuie să te descurci pentru a le inflama... Prin apariția lui, Barshai (cu bereta sa) te face să te gîndești la Wagner... Din păcate, în ultimul timp, orchestra pe care a fondat-o a început să intre în rebeliune și să manifeste capricii; șeful lor a încetat să le mai convină acestor domni, iar dacă va pleca, e clar că motivul este refuzul lor de a mai lucra suficient, preferînd să trăiască mai bine...“.

În ton cu Richter sînt adesea citate spusele lui Șostakoviici după o interpretare memorabilă a simfoniei Eroica: „Nu am mai auzit un asemenea Beethoven de la Klemperer încoace“. Iar în 1993, aflat la Viena, Richter nota la audiția Simfoniei de cameră op. 34 a, transcripție orchestrală după cel de-al 4-lea cvartet de Șostakoviici: „Probatate, profesionalism, Barshai este un maestru... lucrarea este splendidă și dezolată, cu un punct de umor la sfîrșit... Excelentă transcripție“.

Dacă nu a fost atins distrugător, asemenea altora, de politica represivă sovietică, Barshai a stat alături de Șostakoviici pentru a trece obstacolele rezistenței birocrăției de partid, în 1969, cînd a dirijat premiera celei de-a 14-a simfonii a compozitorului. O muzică, pe versurile lui Garcia Lorca, Apollinaire și Rilke, ce îi provoca, unuia din cei mai acerbi birocrăți angajați în persecutarea de decenii a muzicii lui Șostakoviici și a lui Lokșin, un atac cardiac fatal...

*** Îi sînt îndatorat și mulțumiri pianistei Elena Kuschnerova pentru introducerea în muzica lui Alexandr Lokșin.**

ROCKIN' BY MYSELF

Dumitru UNGUREANU

Forța simplității

Deseori, cînd traversez vreun impas existențial, doar muzica îmi vine într-ajutor. Ascult... Dar ce n-ascult?! E lesne să înșir ce n-ascult, dar la fel de lesne e să înșir ce ascult. Dispoziția de moment contează, indiscutabil. Nu orice se potrivește oricînd. Bluesul se pliază zilelor bahice, punkul cînd am puseuri să fugăresc vreun politician, metalul cînd simt presiunea timpului ce nu se mai întoarce, progresivul ca odihnă creativă, Pink Floyd cînd simt că pierd contactul cu lumea, iar Megadeth...

Ei, de ce Megadeth? N-am încotro, mărturisesc slăbiciunea pentru Dave Mustaine și discografia ce poartă semnătura sa nițeluș megalomaniacă, însă justificată! Nu cred că-i pot sta alături prea multe nume, chiar dacă autori sau interpreți mai prolifici se găsesc. Omul a reușit să dea simplitate elegantă unui gen de rock ce părea condamnat la marginalizare. Genul s-a numit speed ori thrash-metal din comoditatea agenților de vînzări, care trebuiau să lipească o etichetă pe ambalajul „produsului“. Nu voi ezita să subliniez că Mustaine a izbutit fără să facă rabat de la ideile sale, de la critica socială și politică pusă în versuri, de la atitudinea net angajată în favoarea celor care nu pot vorbi. Mustaine parcă l-a citit pe Ernesto Sabato, ale cărui pagini reflectă cuvintele lui Albert Camus: „...artistul nu se poate pune lîngă cei care fac istoria, ci în serviciul celor care o îndură“. Și n-a dat *mega-dave* unul dintre cele mai reușite spectacole în Argentina? Mi-a fost clar, de cînd am ascultat prima dată Megadeth și Metallica, pe cine aleg. Dar „alegere“ e un act frivol, mai bine nu insist...

Anul 2010 a însemnat o aniversare a, zic unii, celui mai bun album Megadeth – *Rust in Peace*. (Personal, votez pentru *Countdown to Extinction*, deși ador *So Far... So Good... So What!* din rațiuni... anarhiste!) Am prima ediție, o reascult – a cîta oară? Cronică de azi e prilejuită de blu-ray-ul înregistrat la sala Palladium din Los Angeles, în martie. L-am așteptat cu oarecare

neîncredere. Ce-ar fi putut să-mi spună în plus față de spectacolele de la Sofia și București? Era de la sine înțeles că imaginea va fi impecabilă, că sunetul... O să ziceți că exagerez, și, fie, exagerez! Sunetul captat și redat pe discul de față mi-a depășit toate speranțele și așteptările: e pur și simplu devastator! (Cu minima condiție să fie redat pe-un sistem ce n-o să cadă la bombardamentul secției ritmice!) Apreciez la maxim realizarea tehnicienilor și opțiunea lui Mustaine, care supravezează tot ce poartă sigla Megadeth. Show-ul propriu-zis e fără poticneală și fără momente laxă; tot așa e și coloana sonoră. Nimic sub un anume nivel, nimic la voia întâmplării, nimic improvizat. Mustaine, Ellefson, Broderick și Drover interacționează ca un tot unitar. Nu știu dacă spectacolul respectiv a fost perfect. Ce s-a inclus pe disc este. Peste ani... Sper că Mustaine va avea simțul afacerii funcțional, să filmeze și aniversarea de 25, 30, 40, 50 de ani. Nu de alta, dar să-și etaleze iar burtica, să vedem dacă nu s-a (mai) îngrășat! Asta ține loc de „critică“ la repetarea unei rețete de succes. Pentru că, lăsînd admirația la o parte, nu pot să mă prefac orb, să nu văd businessul de dincolo de show! Dar ce contează?!

Păi, contează forța. Rockul semnat Mustaine & Megadeth are o forță simplă, convingătoare și percutantă. *Simplex sigillum vero*, sună parcă dictonul. Atitudinea trupei este prietenoasă, fără ifose ori dialog prefăcut cu publicul. Publicul... Parcă mă văd pe mine, în diverse ipostaze: tînăr beat scos pe brațe, matur bărbos moshăind de zor cu pumnii strînși, fierar cu piept lat împingînd(u-se) la roata durilor... Din păcate, roata e în *countdown*...

PROGRAM DE EVENIMENTE

POLIROM ȘI CARTEA ROMÂNEASCĂ – GAUDEAMUS 2010 (18-22 noiembrie 2010)

Evenimentele a căror locație nu este precizată se vor desfășura la standul editurilor Polirom și Cartea Românească.

Vineri, 19 noiembrie

Ora 18.30: Masă rotundă, cu tema „Norman Manea: Obsesia incertitudinii” – un eveniment organizat de Editura Polirom, Ambasada Franței în România și Institutul Francez
Participă: Norman Manea, Edward Kanterian, Paul Cornea, Carmen Mușat, Daniel Cristea-Enache, Paul Cernat, Claudiu Turcuș
Moderator: Ovidiu Șimonca
Locație: Bursa de contacte 3.20

Sâmbătă, 20 noiembrie

Ora 12.00: Lansarea volumului *Pagini neașteptate*, scrieri inedite de Julio Cortázar, traduse în premieră

Prezintă: Andrei Ionescu, Tudora Șandru-Mehedinți, Oana Boca

Ora 12.30: Lansarea celei mai recente cărți semnate Salman Rushdie, *Luka și focul vieții*

Prezintă: Florin Iaru, Bogdan-Alexandru Stănescu

Ora 13.00: Lansarea volumului *La taifas* de Aurora Liiceanu

Prezintă: Cristian Teodorescu, Oana Boca

Ora 13.30: Lansarea celui mai recent roman al lui Orhan Pamuk, *Muzeul inocenței*

Prezintă: Cezar Paul-Bădescu, Luminița Munteanu, Bogdan-Alexandru Stănescu

Ora 14.00: Lansarea volumului *Războaiele mele* de Adelin Petrișor
Prezintă: Cristian Tabără

Locație: Standul Dacia

Ora 15.30: Lansarea romanului *Rădăcina de bucsau* de O. Nimigean

Prezintă: Daniel Cristea-Enache, Bogdan-Alexandru Stănescu, Lucian Dan Teodorovici

Ora 16.00: Lansarea romanului *Firesc* de Petru Cimpoeșu

Prezintă: Cosmin Ciotloș, Daniel Cristea-Enache

Ora 17.30: Istorie și literatură: lansarea volumelor *Jurnale* de George Orwell, *Aparatul de fotografiat* de Günter Grass și *În slujba poporului* de Yan Lianke (colecția „Biblioteca Polirom”)

Prezintă: Vasile Ernu, Costi Rogozanu, Iulia Popovici

Ora 18.00: Lansarea volumului *Ceea ce ne desparte. Epistolarul de la Hanul lui Manuc* de Vasile Ernu și Bogdan-Alexandru Stănescu

Prezintă: Daniel Cristea-Enache, Costi Rogozanu

Duminică, 21 noiembrie

Ora 13.00: Literaturi balcanice: lansarea romanelor *Ministerul durerii* de Dubravka Ugrešić și *Copiii lui Hansen* de Ognjen Spahić

Prezintă: Elena Vlădăreanu, Adela Greceanu, Oana Boca

Ora 14.00: Lansarea volumelor de jurnal și corespondență *Maxilarul inferior* de Doina Uricariu

Prezintă: Livius Ciocârlie, Mihai Șora, Daniel Cristea-Enache

Ora 14.30: Lansarea volumului *Istoria României prin concepte* de Victor Neumann și Armin Heinen

Prezintă: Mihai-Răzvan Ungureanu, Mircea Vasilescu, Adrian Șerban

Ora 16.00: Lansarea romanului *Noaptea când cineva a murit pentru tine* de Bogdan Suceavă

Prezintă: Paul Cernat, Cătălin Sturza, Radu Voinescu, Lucian Dan Teodorovici

Ora 17.00: Lansarea volumului *Provizoratul istoric* semnat de Principele Radu al României

Prezintă: Acad. Dinu C. Giurescu, Adrian Șerban

Locație: Standul Dacia

POLIROM

www.polirom.ro

www.cartearomaneasca.ro

CARTEA ROMÂNEASCĂ

Sâmbătă, 20 noiembrie

Ora 14.00: Lansarea volumului *Pe prag (Vale-Deal)* de Liviu Ioan Stoiciu
Prezintă: Carmen Mușat, Paul Cernat, Daniel Cristea-Enache

Ora 14.30: Lansarea romanului *Orașul jumătăților de inger* de Florin Toma
Prezintă: Bianca Burța-Cernat, Cosmin Ciotloș

Ora 15.00: Lansarea volumului *Literatura luciferică. O istorie ocultă a literaturii române* de Radu Cernătescu

Prezintă: Cornel Ungureanu, Ion Bogdan Lefter, Gelu Voican Voiculescu

Ora 16.30: Lansarea volumului *Literatura sub comunism. 1948-1964* de Eugen Negrici

Prezintă: Paul Cernat, Bianca Burța-Cernat, Daniel Cristea-Enache

Ora 17.00: Lansarea romanului *Nimeni sau Fumătorul de pipă* de Claudiu Soare
Prezintă: Bianca Burța-Cernat, Ovidiu Șimonca

Duminică, 21 noiembrie

Ora 12.30: Lansarea volumului *Cu fața la perete* de Livius Ciocârlie

Prezintă: Paul Cernat, Daniel Cristea-Enache

Ora 13.30: Lansarea volumului *Ritmuri de împlînzit aricioaica* de Doina Ioanid

Prezintă: Paul Cernat, Daniel Cristea-Enache

Ora 15.00: Lansarea volumului *20/22. 20 de ani de texte* de Dan Perjovschi

Prezintă: Andrei Oișteanu, Daria Ghiu, Daniel Cristea-Enache

Crime, dansuri grecești și invazii extraterestre

Din meniul acestei săptămîni: crime clasice marca Agatha Christie, dansuri grecești cu Anthony Quinn și o invazie extraterestră în 12 episoade.

Dragoș Cojocaru

Crimele de dinainte de Angela Lansbury

Cu toții o știm pe Jessica Fletcher, cea din *Verdict: crimă*. Înainte de apariția ei pe micile ecrane, în 1984, asasinatele misterioase erau rezolvate de alte simpatice doamne în vîrstă: de Miss Marple din satul St. Mary Mead și, pe ecrane, de Margaret Rutherford, cea mai cunoscută interpretă a personajului creat de Agatha Christie (o altă simpatică doamnă care obișnuia să inventeze crime).

Margaret Rutherford, care a murit în 1972, la vîrsta de 80 de ani, a fost o respectată actriță britanică de teatru ce a cunoscut succesul pe marile ecrane abia după 32 de ani de carieră, în 1961, cînd a jucat în *Verdict: crimă!* (în original *Murder, She Said*), primul dintr-o serie de patru filme în care o va interpreta pe Miss Marple. O Miss Marple destul de diferită de originalul literar, într-un film ce adaptează foarte liber romanul *4:50 from Paddington*, scris de Agatha

Christie în 1957.

Nu e de mirare că fanii romanelor au cam strîmbat din nas și se pare că nici celebra scriitoare britanică n-a fost prea încîntată. Cu toate acestea, a dedicat acțiunii romanul următor, *Oglinda spartă*. Iar acesta a fost, la rîndul lui, adaptat în 1980, cu o distribuție excepțională: Geraldine Chaplin, Tony Curtis, Edward Fox, Rock Hudson, Kim Novak și Elizabeth Taylor. În rolul lui Miss Marple, cu mare succes, actrița Angela Lansbury ce avea să dea viață, doar cîțiva ani mai tîrziu, unui personaj similar, scriitoarea Jessica Fletcher, într-un serial de un mare succes (a durat 12 sezoane).

Iar ca cercul să fie cu adevărat complet, chiar titlul serialului a fost inspirat de cel al filmului cu Margaret Rutherford din 1961. Un film pe care îl găsiți acum și la noi pe DVD, la ProVideo.

În pași de sirtaki

Citeam recent că, atunci cînd a filmat *Zorba grecul*, în 1964, Anthony Quinn tocmai își revenea după o fractură la picior și, de aceea, nu avea cum să danseze pe plajă așa cum cerea scenariul. Prin urmare, Quinn a inventat pe loc alt dans. Michael Cacoyanis, regizorul filmului, l-a întrebant „ce dans este ăsta?”, la care Quinn a inventat pe loc numele de „sirtaki” și, fără să clipească, a explicat că „este un dans tradițional grecesc”. Legenda spune că ăsta a fost actul de naștere al celebrului „sirtaki”, un dans care astăzi este lipit automat de fruntea oricărui grec din lume, deși „originalul”, realizat pe muzica excelentă a lui Mikis Theodorakis, purta numele mult mai tehnic de „dansul lui Zorba”. La patru decenii de la naștere, sirtaki-ul e bine-mersi și extrem de popular.

Ar fi însă o mare nedreptate să reducem *Zorba grecul*, filmul, doar la sirtaki. Pentru că această unică adaptare a romanului lui Nikos Kazantzakis are toate datele unei capodopere, unul din acele filme care ar trebui să se regăsească în orice colecție serioasă. Un film cu o distribuție din care fac parte Alan Bates și Irene Papas, dar care este dominată fără drept de apel de un Anthony Quinn aflat în culmea carierei. Mărturie despre calitățile acestui film stau cele șapte nominalizări la Oscar și cele trei premii cîștigate.

V de la „reboot”

„Reboot”, cuvînt provenit din lumea IT, este la mare cinste la Hollywood în ultima perioadă. Acum nu se mai fac remake-uri, se fac „reboot”-uri: cînd o franciză, de exemplu, dă semne de oboseală se ia și se refacă din temelii. Pe micile ecrane, popularitatea termenului a fost stabilită cînd producătorul și scenaristul Ronald D. Moore a refăcut din temelii, în 2004, o serie din anii '80, impunînd un nou standard pentru seriile SF. O încercare de „reboot” este și *V*, început în 2009 și al cărui prim sezon a apărut pe DVD tot la ProVideo. Filmul original spune povestea venirii pe Pămînt a unei escadre extraterestre ale cărei nave gigantice se poziționează deasupra marilor orașe (da, de acolo s-a inspirat *Ziua independenței*). La început, vizitatorii, care sînt identici cu oamenii, par a fi adevărați binefăcători, dar, în scurtă vreme, ei pun stăpînire pe lumea noastră și instituie o dictatură aproape nazistă. Noua imagine a serialului merge pe aceleași coordonate, însă adaptînd totul la realitatea și sensibilitățile Americii post 9/11, încercîndu-se un ton similar ca realism și seriozitate cu cel din *Galactica*. Noul *V* nu e însă la fel de reușit, dar primul sezon, compus din 12 episoade, e suficient de interesant ca serialul să fie urmărit în continuare.

**VOI N-AȚI ÎNTREBAT
fără zahăr VĂ RĂSPUNDE**

BOBI

Eu cînd vreau să nu scriu, scriu

Nu credeam că o să mi se întîmple tocmai mie să nu reușesc să-mi scriu textul. Știu, de regulă Bobo este cel care se eschivează din cînd în cînd și dă foaia albă din lipsă de timp (aiurea, e lipsă de inspirație pe termen scurt), da' uite că e pe cale să pățesc aceeași treabă. Teoretic l-aș fi scris mîine, dar mîine (adică joi) sînt plecat pe drumurile patriei să fac frumos la oameni, cu chitara. Mi-e un somn de nu mai vîd literele și abia aștept să mă culcușez lîngă soțioara în plapumi moi duhnind a Lenor. Dar mă îngrozește ideea că poate cineva o să citească această gazetuță o singură dată în viață, chiar acest număr, și dacă lipsește rubrica mea, acel om nu o să știe niciodată cîta mormanul de cultură am creat de cîțiva ani înapoi.

Nerecunoscătorii ăștia de redactori te folosesc și te aruncă la coș. Adică dacă scrii e bine, dar dacă ai uitat sau nu ai avut timp sau inspirație, nu se uită la tine nici ca la un cîine mort, îți scot rubrica cu totul, de parcă nu ar fi existat niciodată. Păi, stai așa, frate, ori sîntem scriitorii, ori nu mai sîntem? Dacă unul moare, casa îi devine casă memorială, nu? Nu se apucă nimeni să dărîme tot, de parcă nici nu ar fi existat

vreodată omul acela. Așa și în cazul meu, această rubrică este casa mea și o mobilez cum vrea mușchiul meu, dacă vreau să o las goală, o las goală, dar să fie acolo. Dacă azi nu am scris articol, pui titlul rubricii și lași spațiu gol, din respect pentru autor. Unde mai pui că v-am adus și cinci cititori: mama, care cumpără cîte două ziare odată, și bunica, cîte trei, ca să fie pentru arhiva familiei. Ce simte o mamă sau o bunică atunci cînd dă bani pe trei ziare și nepotul nu apare în niciunul? Vă pasă? Nu.

Bine, de acord să nu lăsăm spațiul gol, că arată a greșală de tipografie. Punem o poză mare cît rubrica. Una cu Pamela Anderson. Sau Ion Iliescu, ceva cu personalitate, să meargă cu denumirea. Credeți că cititorul, după ce îl plectișiți cu tot felul de recenzii, interviuri și critică teatrală, s-ar supăra să vadă niște sîni imenși pe penultima pagină? Adică după ce face efortul de a răsfoi toată barbologia, oare moare de nerăbdare să o citească și pe a mea? Nu. Dar ia să le dai o poză cu țîțe mari și proaspete să-și clătească privirea. Or să zică: „Da, dom-le, uite cineva care se gîndește și la existența noastră carnală. Avem și noi sentimente, doriște, patimi!”.

Suplimentul DE CULTURĂ

Marcă înregistrată – Editura Polirom și „Ziarul de Iași”. Proiect realizat de Editura Polirom în colaborare cu „Ziarul de Iași”. Se distribuie gratuit împreună cu „Ziarul de Iași”.

Adresă: Iași, B-dul Carol I, nr. 4, etaj 3, CP 266, tel. 0232/ 214.100, 0232/ 214111, fax: 0232/ 214111

Colegiul editorial: Emilia Chiscop, Florin Lăzărescu, Lucian Dan Teodorovici (senior editor)

Redactor-șef: George Onofrei

Redactor-șef adjuncț: Anca Baraboi

Secretar general de redacție: Florin Iorga

Rubrici permanente:

Adriana Babeți, Bobi și Bobo (Fără zahăr), Emil Brumar, Dragoș Cojocaru, Emilia Chiscop, Mădălina Cocea, Daniel Cristea-Enache, Radu Pavel Gheo, Florin Lăzărescu, Veronica D. Niculescu, Adrian Olaru, Lucian Dan Teodorovici, Luiza Vasiliu.

Carte: Doris Mironescu, C. Rogozanu, Bogdan-Alexandru Stănescu.

Muzică: Victor Eskenasy, Dumitru Ungureanu.

Film: Iulia Blaga. **Teatru:** Mihaela Michailov.

Arte vizuale: Constantin Vică.

Caricatură: Lucian Amarii (Jup).

Grafică: Ion Barbu. **TV:** Alex Savitescu.

Actualitate: Robert Bălan, R. Chiruță, Ciprian Nedelcu, Veronica D. Niculescu, Elena Vlădăreanu, Cristina Hermeziu.

Publicitate: Oana Asaftei, tel. 0232/ 252294

Distribuție / Abonamente: Mihai Sârbu, tel. 0232/ 271333. Media Distribution S.R.L., tel. 0232/ 216112

„Suplimentul de cultură” este înscris în Catalogul presei interne la poziția 2378. Pentru abonamente vă puteți adresa oricărei Agenții Rodipet din țară sau oricărui oficiu poștal. Cititorii din străinătate se pot abona la adresa: export@rodipet.ro.

Tarife de abonament: 18 lei (180.000) pentru 3 luni; 36 lei (360.000) pentru 6 luni; 69 lei (690.000) pentru 12 luni

Tipar: Print Multicolor

Responsabilitatea juridică pentru conținutul articolului îi aparține autorului » „Suplimentul de cultură” utilizează fluxurile de știri Newsin » Manuscrisele primite la redacție nu se înapoiază

ENȚICLOPEDIA
ENCARTA
Luiza VASILIU

La o elipsă

FILM

Iulia BLAGA

De ce

Dacă au mai fost și alte rubrici care s-au numit așa, înseamnă c-au avut ele motivele lor și nu trebuie să strîmbăm din nas așa ușor. De data asta, va fi vorba de „de ce”-urile lui Charles Dantzig, autorul *Dicționarului egoist al literaturii franceze*, al *Enciclopediei capricioase a totului și a nimicului* și al celebrei fraze: „Lui Voltaire i-ar fi plăcut la nebunie să se amuze pe seama lui Sarah Palin”. Între noi fie vorba, Charles e mai degrabă autor de fraze, un erudit luat pe sus de propria pasiune pentru sentințe, concentrate de idei și gânduri simpatice, un tip care mai încurcă din cînd în cînd borcanele. Așa cum s-a întîmplat în cea mai nouă carte a sa, *Pourquoi lire*, premiată prompt cu Grand Prix Jean Giono, în care Dantzig pune un vers de-ale lui Heine pe foaia lui Goethe și încurcă într-o anecdotă, cam slăbuță de altfel, reacția lui Drieu La Rochelle cu cea a lui Malraux. Nimic grav însă, de genul Botul-BHL, începem să ne obișnuim cu relaxarea eseistilor francezi. Beigbeder ne trage de mîncă și ne spune să ne întoarcem la cartea lui Dantzig, despre care a scris în ultimul „Lire”, inventariind motivele pentru care el, Frédéric, citește. Am ales din ele așa: „pentru că nu-mi ajunge viața (cum ar spune Pessoa)”, „ca să mă mut în capul lui Montaigne”, „pentru ca Flaubert să-mi vorbească despre melancolia pachetoturilor”, „pentru că e un noroc să ai niște interlocutori atît de în vîrstă: Montaigne 477 de ani, Flaubert 189, Gide 141”. În timp ce Dantzig se alintă scriind, la p. 253: „Cititul nu folosește la nimic. Și tocmai din cauza asta e un lucru mare”, eu spun că citesc din trei motive. În primul rînd, pentru că e singura șansă de a mai descoperi continente necunoscute. Ele pot fi locuri din mine sau de aiurea, fraze, cuvinte, adevăruri pe jumătate, pe trei sferturi ș.a.m.d. (De exemplu, cel mai nou continent, descoperit azi dimineață la cafea, e format din două versuri ale Anei Maria Sandu: „Sporovăiam în fiecare seară pînă cînd vorbele ni se muiau/ca o bucată de piine peste care torni apă și apoi presari zahăr”). Al doilea e pur și simplu plăcerea pe care o scutură din tine niște rînduri ca astea: „Am stat toată noaptea sub răpăitul melo al ploii și am decupat din ele [din ziare], ca un bărbat îndrăgostit, șuvițe din părul blond al femeii iubite, fîșii din rochia ei, fărîmituri de scoici din pantofii ei purtați la mare, scrisori triate din corespondența ei către mine” (Radu Cosașu, „Notă informativă despre o nebunie personală”). Iar al treilea e în *Enciclopedia de săptămîna viitoare*.

Despre alte mame. Regia: Mihai Ionescu și Tiberiu Iordan. Cu: Silviu Geamănu, Gavril Pătru, Marius Adrian Cordos, Mihai Baranga, Robert Radoveneanu

Despre alte mame, debutul în lungmetraj al regizorilor Mihai Ionescu și Tiberiu Iordan, reprezintă partea întunecată a minimalismului românesc. Cei doi realizatori au crezut că și ei pot face film ca Porumboiu (cel din *Polițist, adjectiv*). Diferența e simplă: Corneliu Porumboiu are talent, ei n-au treabă cu cinema-ul.

Caietul cu note regizorale pe care l-am primit la vizionarea de presă conține niște afirmații pe cît de pretențioase pe atît de ilizibile și de îndepărtate de filmul pe care l-am văzut. Aflăm, deci, că *Despre alte mame* „este un film al elipselor (...) un film minimal-deconstructivist, în care nota principală este impredictibilitatea. Non-linearitatea evoluției dramaturgice este disciplinată de ordinea cronologică a secvențelor, filmul devenind unitar în sensul emoției abia în secvența finală, care creează liantul esențial între scenele disparate”.

Să vă spun ce am văzut eu. Un film fără subiect și fără intrigă, în care timp de 83 de minute cei cinci membri ai unei echipe de filmare mai mult stau. Pentru că e un film al elipselor, nu-i vedem filmînd pentru documentarul

pe care îl fac în Gara de Nord, ci mai ales fumînd, bînd și spunînd două vorbe, trei prostii (mai ales despre mame) în ceea ce cred ei că e dulcele stil minimalist. Replicile sînt de o platitudine care după o oră și jumătate te face să te urci pe pereții sălii sau să vrei să te calci singur cu mașina. Către final, cînd cineasții vor să plece la casele lor, poliștii din gară îi roagă să le arate ce au filmat pentru că poate vor găsi niște indicii pentru o anchetă de-a lor. Eroii se duc la secție și iarăși stau și discută discuții. Pînă cînd poliștii găsesc un indiciu care face cu ochiu’ la *Blow Up*, creînd, nu-i așa?, „liantul esențial între scenele disparate”. Ca să nu dăm cu spoilerul în fasole, vom spune că finalul tranșează și înghesuie în două valize tot ce am știut despre cinema. Bietul Krzysztof Kieslowski se răsucesce în mormînt vîzîndu-și numele pe generic (pentru că filmul se inspiră dintr-o întîmplare povestită de acesta într-un interviu).

Îți dă alergie, nu comedie

Despre alte mame nu e un film stîngaci, e mai degrabă filmul unor persoane care nu știu cu ce se mănîncă cinema-ul – nu au simțul replicii sau al ritmului, nu simt o scenă, nu pot crea senzația de autentic, nu știu ce punct de vedere să dea aparatului de filmat –, dar care vor să învețe. Fac film de cineclub, deși uneori par să creadă că rezultatul muncii lor (lucru meritoriu, făcut pe speze proprii) e un obiect artistic și că, dincolo de minimalismul lui deconstructivist (sic), acesta te propulsează în

stratosferă, unde toate noțiunile sînt cu majuscule. Există și o scenă ruptă de context, dar care e de fapt un fel de miez al filmului – cea în care, izolați de ceața din gară, eroii filosofează pretențios, devenind conștienți de statutul lor de personaje. (Trestia gînditoare se îndoia de se rupe.)

Tot ce ai putea spera de la acest film care, în plus, reușește fără efort să-ți facă antipatici și actorii, ar fi să te umfle de rîs. Nu sîntem, din păcate,

la *Dincolo de America*, una dintre cele mai bune comedii involuntare românești, cu care se fac vizionări între prieteni. *Despre alte mame* îți dă alergie, nu comedie. Este inexplicabil cum a ajuns acest film în competiția oficială a Festivalului de la Moscova și nu e frumos faptul că realizatorii spun despre el că a fost distins cu Premiul Special al Juriului, cînd filmul a luat un premiu mai mic, nu oferit de juriul mare, ci de International Film Club’s Federation.

ISSN 1584-8272

9 771584 827000 290